

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU19

Byggnadsforskning och
experimentbyggande

1989/90
BoU19

Sammanfattning

I betänkandet behandlas bl.a. förslagen i den forskningspolitiska propositionen 1989/90:90 till de delar som avser byggnadsforskning (avsnitt 20.1) samt motioner väckta med anledning av propositionen. Vidare behandlas ett förslag från riksdagens revisorer angående stödet till experimentbyggande samt motioner väckta med anledning av detta förslag. Dessutom behandlas ett antal yrkanden från allmänna motionstiden med förslag om forskningsinsatser på olika områden.

Bostadsutskottet föreslår mot bakgrund av vissa överväganden i den forskningspolitiska propositionen samt med anledning av motionsförslag (s), (fp), (c) och (vpk), att riksdagen gör ett tillkännagivande om behovet av en översyn av vissa frågor om ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen. Utskottet anser bl.a. att byggbranschen bör ta ett större ansvar för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom sektorn. Regeringen föreslås ta upp överläggningar med berörda parter för att diskutera formerna för en sådant utökat ansvar vad gäller bl.a. forskningens finansiering.

Utskottet anser att de nya former för stödet till experimentbyggande som föreslås i propositionen bör godkännas. Även vad i revisorernas förslag till riksdagen förordats på detta område vinner därmed till stora delar utskottets bifall.

Propositionens förslag till ramar och anslag för byggnadsforskningen bifalls i betänkandet. Motstående motionsförslag samt yrkanden om satsningar på olika forskningsområden m.m. avstyrks.

Till betänkandet har fogats 18 reservationer och 3 särskilda yttranden.

ELFTE HUVUDTITELN

Propositionerna

Regeringen har i proposition 1989/90:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet), i avvaktan på särskild proposition i ämnet, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1990/91 beräkna till

- a) Byggnadsforskning ett reservationsanslag på 136 000 000 kr.,

- b) Lån till experimentbyggande ett reservationsanslag på 20 000 000 kr.,
- c) Statens institut för byggnadsforskning ett förslagsanslag på 1 000 kr.,
- d) Bidrag till statens institut för byggnadsforskning ett reservationsanslag på 42 993 000 kr.,
- e) Statens institut för byggnadsforskning: Utrustning ett reservationsanslag på 1 000 000 kr.

Regeringen har därefter i proposition 1989/90:90 (avsnitt 20.1 s. 383—397) föreslagit riksdagen att

1. godkänna det som förordats i fråga om nya former för stöd till experimentbyggande,

2. bemyndiga regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till

a) byggnadsforskning, exkl. stöd till experimentbyggande, inom en ram om 179 800 000 kr. under budgetåret 1990/91,

b) byggnadsforskning, exkl. stöd till experimentbyggande, under budgetåren 1991/92, 1992/93, 1993/94, 1994/95 och 1995/96 preliminärt inom en ram om 95 000 000 kr., 55 000 000 kr., 25 000 000 kr., 25 000 000 kr. resp. 25 000 000 kr.,

c) experimentbyggande intill ett belopp om 31 500 000 kr. under budgetåret 1990/91 och att outnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1991/92,

d) experimentbyggande under budgetåren 1991/92 och 1992/93 preliminärt intill ett belopp om 10 000 000 kr. resp. 5 000 000 kr.,

3. för budgetåret 1990/91 anvisa

a) till Byggnadsforskning ett reservationsanslag på 179 000 000 kr.,

b) till Stöd till experimentbyggande ett reservationsanslag på 42 000 000 kr.,

c) till Statens institut för byggnadsforskning ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

d) till Bidrag till statens institut för byggnadsforskning ett reservationsanslag på 47 795 000 kr.,

e) till Statens institut för byggnadsforskning: Utrustning ett reservationsanslag på 1 000 000 kr.

Regeringen har i proposition 1989/90:125 bilaga 9 (bostadsdepartementet) föreslagit riksdagen att till Byggnadsforskning på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 34 000 000 kr.

Förslag från riksdagens revisorer

Riksdagens revisorer har i förslag 1989/90:9 angående stödet till experimentbyggandet hemställt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört angående vidareutvecklingen av det statliga stödet till experimentbyggande och organisationen för genomförande av det vidare arbetet.

Motionerna m.m.

I detta betänkande behandlas

dels de under allmänna motionstiden 1990 väckta motionerna

1989/90:Bo203 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär att boverket får i uppdrag att initiera ett ekologiskt experimentbyggande på bostadsområdesnivå med statligt ekonomiskt stöd.

1989/90:Bo207 av Karin Wegestål m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning, rådgivning och information avseende tätorternas yttre miljö.

1989/90:Bo239 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktning och behov av FoU-insatser inom VA-området.

1989/90:Bo245 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att resurser för insatser mot, och forskning kring, luftföroreningarnas inverkan på träbebyggelse avsätts för pilotinsatser i Värmland.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr368.

1989/90:Bo528 av Per Olof Håkansson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bostadsvaneundersökning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskapsbehovet för bostadsförvaltningen.

1989/90:Bo533 av Anita Jönsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en satsning på forskning och utveckling inom geoteknikområdet.

1989/90:Bo543 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekologiskt byggande och boende.

dels följande med anledning av proposition 1989/90:90 väckta motioner

1989/90:Bo42 av Sinikka Bohlin m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omdisponering av byggnadsforskningens resurser till statens institut för byggnadsforskning.

1989/90:Bo43 av Hans Lindblad (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att inrättandet av åtta professurer vid statens institut för byggnadsforskning påskyndas.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en finansiering av byggforskningsinsatser via ett försäkringssystem,

2. att riksdagen beslutar höja beslutsramarna för BFR i enlighet med motionen,

3. att riksdagen beslutar anvisa 1,5 miljoner kronor utöver regeringens förslag till SIB (B15) för professorstjänster m.m.,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om NORDPLAN.

1989/90:Bo45 av Erling Bager m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurser till och prioriteringar inom byggforskningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den miljörelaterade byggforskningen.

1989/90:Bo46 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggnadsforskningens inriktning,

2. att riksdagen beslutar att för företag inom byggsektorn införa en byggforskningsavgift om 0,1 % på den del av omsättningen som överstiger 1 000 000 000 kr. att utnyttjas och fördelas i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del bemyndigar regeringen att medge att byggforskningsrådet får fatta beslut om stöd till byggnadsforskning exkl. stöd till experimentbyggande inom en ram om 200 000 000 kr. under budgetåret 1990/91,

4. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del till Byggnadsforskning för budgetåret 1990/91 beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 17 300 000 kr. förhöjt reservationsanslag om totalt 196 300 000 kr. i enlighet med vad som anförs i motionen,

5. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del till stöd för experimentbyggande anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 5 700 000 kr. förhöjt reservationsanslag om totalt 47 700 000 kr.,

6. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del bemyndigar regeringen att medge att byggforskningsrådet får fatta beslut om stöd till experimentbyggande intill ett belopp om 50 000 000 kr. under budgetåret 1990/91 och att outnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1991/92,

7. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del till Bidrag till statens institut för byggnadsforskning för budgetåret 1990/91 anvisar ett med 5 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om totalt 52 795 000 kr. i enlighet med vad som anförs i motionen,

8. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:90 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen förordats i fråga om formerna för stöd till experimentbyggande.

1989/90:Bo47 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen i uppdrag att omdisponera medel så att det överförs 3,5 miljoner kronor för de av riksdagen beslutade tjänsterna på statens institut för byggforskning.

1989/90:Bo48 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en avveckling av verksamheten vid statens råd för byggnadsforskning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändring av statens institut för byggnadsforskningens verksamhetsformer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om formerna för avveckling av statens råd för byggnadsforskning och finansieringen av experimentbyggande.

Motiveringen återfinns i motion Ub125.

1989/90:Bo49 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att med ändring av regeringens proposition öka stödet till experimentbyggande under budgetåret 1990/91 med 20 000 000 kronor till sammanlagt 51 500 000 kronor,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att byggforskningsrådet och statens institut för byggnadsforskning bör ges nya direktiv enligt det ekologiska förhållningssättet till all byggd miljö,

3. att riksdagen beslutar att anslå 1 000 000 kronor för budgetåret 1990/91 till stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet och svensk byggnadsvård,

4. att riksdagen begär att regeringen inrättar fem professurer med sex doktorandtjänster och fyra gästforskare inom ämnet ekologiskt byggande med hälsosaning av byggd miljö vid statens institut för byggnadsforskning i Gävle inom en anslagsram på 3 500 000 kronor för budgetåret 1990/91.

Motiveringen återfinns i motion Ub141.

1989/90:Bo50 av Per Olof Håkansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggforskningsrådets ställning som sektorsforskningsorgan m.m.

dels de med anledning av förslag 1989/90:9 väckta motionerna

1989/90:Bo51 av Kjell Dahlström (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att boverket och BFR bör inrikta experimentstödet mot ekologiskt byggande och föreslå nödvändiga institutionella resurser.

1989/90:Bo52 av Ivar Franzén m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå revisorernas förslag 1989/90:9 såvitt avser restriktivitet med energiteknikstöd,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att stöd för solvärme- och lagringsanläggningar som ingår i hus eller husgrupper även fortsättningsvis skall vara BFR:s ansvarsområde,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförts om regler för respektive omfattning och inriktning av stödet till experimentbyggande.

Under utskottets beredning har uppvaktningar i ärendet gjorts av representanter för statens råd för byggnadsforskning, Luleå tekniska högskola, Chalmers tekniska högskola, Industrins byggmaterialgrupp och Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond.

Utskottet

Inledning

Statens stöd till forskning och utveckling (FoU) inom byggnadsområdet i vid bemärkelse ingår som en del av de samlade statliga forskningsinsatserna. I den nu framlagda propositionen om forskning (prop. 1989/90:90) dras dels vissa grundläggande forskningspolitiska riktlinjer upp för den kommande treårsperioden, dels framläggs mer avgränsade förslag om forskningens inriktning och omfattning inom resp. sektor. Bostadsutskottet har i detta betänkande att överväga förslag som rör inriktningen av framför allt den sektorfinansierade byggnadsforskningen. Frågor om den mer principiella utformningen av forskningspolitiken ligger främst inom utbildningsutskottets beredningsområde. I detta betänkande tas de mer övergripande riktlinjerna upp endast såvitt dessa har anknytning till byggnadsforskningen.

Byggnadsforskning används som ett samlande begrepp för ett omfattande FoU-arbete med tyngdpunkten i frågor om samhällsplanering, byggande och bostadsförsörjning. Dessa frågor är till sin karaktär sektorsövergripande och forskningen finns företrädd inom flera vetenskapliga discipliner. En stor del av byggnadsforskningen bedrivs i dag inom universitet och högskolor. Olika forskningsinstitut svarar också för omfattande forskningsinsatser. I övrigt bedrivs FoU inom byggnadssektorn av bl.a. företag, branschorganisationer och fristående forskare. Många forskningsprojekt bedrivs också i olika former av samarbete mellan sektorns olika intressenter.

Den statligt finansierade forskningsorganisationen på byggnadsområdet omfattar ett finansierande organ — statens råd för byggnadsforskning (BFR) — och ett forskningsinstitut — statens institut för byggnadsforskning (SIB).

BFR planerar, samordnar och finansierar forsknings- och utvecklingsarbete. Verksamheten riktas in på FoU kring förändring och utformning av den byggda miljön med stöd av samhällsplanering, byggande och förvaltning. Utvärderingar av FoU-insatser och information om resultat av ny teknik är viktiga delar av verksamheten. Rådet är också programorgan inom energiforskningsprogrammet med ansvar för bl.a. ny energiteknik i bebyggelsen.

SIB är ett forskningsutförande institut inom samhällsbyggnadsområdet. Verksamheten vid institutet riktas in mot områdena:

- boende, bostadsförsörjning och bostadspolitik,
- planering och beslut om mark- och vattenanvändning, byggande och förvaltning,
- byggnaders och byggmaterials tekniska egenskaper,
- klimat- och installationsfrågor,
- energihushållning.

Rådet och institutet upprättar löpande treåriga verksamhetsplaner. I samband med anslagsframställningarna för budgetåret 1990/91 har rådet och institutet lämnat sådana planer för verksamheten under budgetåren 1990/91—1992/93.

De förslag angående byggnadsforskningen som behandlas i detta betänkande har lagts fram i olika sammanhang. I propositionen om forskning (prop. 1989/90:90) har förslagen i avsnitt 20.1 Byggnadsforskning hänvisats till bostadsutskottet. I frågor som tas upp i denna del av propositionen har nio motioner väckts. Yrkanden om byggnadsforskning väcktes även under årets allmänna motionstid i sammanlagt sju motioner. Vidare har riksdagens revisorer efter en granskning av det statliga stödet till experimentbyggande lagt fram vissa förslag till förändringar på detta område (Förslag till riksdagen 1989/90:9). Två motioner har väckts med anledning av revisorernas förslag. I detta betänkande behandlas också ett förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 (prop.1989/90:125) till den del som avser bostadsdepartementets område (bilaga 9). Avslutningsvis kan nämnas att årets budgetproposition (prop. 1989/90:100 bilaga 13) innehåller preliminära anslagsförslag på byggnadsforskningens område (anslagen B12—B16). Dessa förslag har ersatts av motsvarande förslag i forskningspropositionen och behandlas därför inte vidare i detta betänkande.

De förslag som lagts fram om byggnadsforskningen rör en rad olika aspekter på bl.a. forskningens inriktning, omfattning och finansiering. Inledningsvis behandlas förslag från moderata samlingspartiet om att byggnadsforskningen i sin nuvarande utformning bör avvecklas och delvis ersättas med forskningsinsatser i andra former.

Byggnadsforskningens organisation

I moderata samlingspartiets partimotion Bo48, med motivtext i motion Ub125, redovisas en kritisk inställning till byggnadsforskningen och övrig sektorfinansierad forskning. Sektorforskningsorganens verksamhet anses medföra en felaktig styrning av högskolans forskning. Motionärerna anser vidare bl.a. att kvaliteten på forskningen skulle vinna på att medel överförs från sektorsorganen för att bekosta forskning vid högskolans institutioner.

I motionens yrkande 1 och 3 föreslås mot denna bakgrund att BFR skall avvecklas och ansvaret för den relevanta verksamheten flyttas över till andra huvudmän. Huvuddelen av rådets medel föreslås under en övergångsperiod överföras till fakultetsanslagen. Inga BFR-finansierade forskningsprojekt bör få tillkomma efter den 1 juli 1990. Särskilda anslag anses inte heller behövas för experimentbyggande som i

stället föreslås finansieras på samma sätt som övrigt byggande. I yrkande 2 föreslås att verksamheten vid SIB integreras med forskningen vid universitet och högskolor och finansieras via anslag till dessa. Vidare föreslås att SIB ökar sin andel uppdragsfinansierad forskning.

Bostadsutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden med motsvarande förslag som nu åter läggs fram. Senast föregående år (1988/89:BoU6 s.4) avstyrkte utskottet ett förslag om att BFR skulle avvecklas. BFR har alltsedan sin tillkomst för trettio år sedan haft en avgörande betydelse i fråga om att initiera och stödja forsknings- och utvecklingsarbete inom bostads- och byggnadssektorn. Denna betydelse har snarast ökat under det senaste årtiondet, och behovet av ett organ med ett sammanhållande ansvar för FoU inom byggnadssektorn kommer rimligen att bestå under överskådlig framtid. Beträffande motionärernas krav på att ansvaret för byggnadsforskningen skall flyttas över till högskolan kan i sammanhanget påpekas att redan i dag ca 70 % av forskningsbidragen från BFR går till universitet, högskolor och forskningsinstitut. Byggnadsforskningen bör sålunda enligt utskottets mening även fortsättningsvis bedrivas genom ett samarbete mellan det organ som givits ett huvudansvar för att initiera och stödja den sektorfinansierade forskningen — BFR — och de olika universitet, institut, företag, kommuner m.fl. som svarar för FoU-verksamhetens praktiska genomförande.

Även förslaget i motionen från moderata samlingspartiet om att stödet till experimentbyggandet skall avvecklas finner utskottet oacceptabelt. Behovet av att omsätta byggnadsforskningens framsteg i praktiska projekt och utpröva nya tekniker och byggnadsmetoder kan för närvarande knappast tillgodoses genom det ordinarie bostadsfinansieringssystemet. Stödet till experimentbyggande bör således behållas. Beträffande formerna för detta stöd återkommer utskottet nedan med vissa överväganden.

Vad gäller förslaget att integrera SIB med forskningen vid universitet och högskolor kan konstateras att det inte klart framgår av motionen hur detta praktiskt skulle gå till eller vad som skulle vinnas med en sådan ordning. Det kan för övrigt konstateras att SIB under de senaste åren mycket aktivt verkat för att i olika former utveckla institutets samarbete med högskolan. SIB har även bemyndigats att inrätta ett antal professurer och doktorandtjänster i syfte att ytterligare förbättra samverkan med högskolan och säkerställa den vetenskapliga kvaliteten i institutets forskning.

Med hänvisning till vad utskottet ovan anfört avstyrks förslagen i moderata samlingspartiets partimotion Bo48 om en *avveckling av byggnadsforskningen* i dess nuvarande organisation.

Ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen

I forskningspropositionen framhålls två huvudinriktningar vad gäller den fortsatta ansvarsfördelningen beträffande genomförandet av FoU inom byggnadssektorn. Den ena inriktningen är att byggbranschen bör ta ett större ansvar för den tillämpade forskningen och öka sina

FoU-insatser. Den andra är att den statliga forskningspolitiken under den kommande treårsperioden bör syfta till att stärka den grundläggande forskningen. Som ett led i denna förstärkning föreslås en ökad satsning på högskoleforskningen.

Förstärkningen av den grundläggande forskningen vill regeringen åstadkomma främst genom en ökad satsning på den obundna forskningsråds- och fakultetsfinansierade högskoleforskningen. I denna satsning ingår inrättandet av ett nytt teknikvetenskapligt forskningsråd för stöd till grundläggande forskning inom det tekniska området. För att finansiera detta nya råd föreslås BFR få vidkännas en successiv neddragning av anslagen de närmaste åren. Efter tre budgetår avses neddragningen uppgå till sammanlagt 12 milj. kr. Detta anses dock kompenseras av att det nya rådet till viss del kommer att stödja sådan grundläggande forskning som är av intresse också för byggsektorn. I propositionen framhålls vidare att tyngdpunkten inom byggnadsforskningen under senare år alltmer förskjutits mot långsiktig kunskapsuppbyggnad vid högskolor, universitet och forskningsinstitut. Regeringen anser det vara angeläget att denna utveckling fortsätter.

Enligt den uppfattning som förs fram i propositionen är det nödvändigt att byggnadsindustrin och byggmaterialindustrin liksom byggherrar och förvaltare tar ett större ansvar, framför allt när det gäller den tillämpade forskningen och det tekniska utvecklingsarbetet. Den största delen av framför allt utvecklingsinsatserna förutsätts framdeles bäras av företagen inom byggsektorn. Detta krav på större insatser bör enligt regeringen ses mot bakgrund av att byggbranschen i dag domineras av ett fåtal stora aktörer. Det anses därför inte vara rimligt att staten skall svara för att de nödvändiga FoU-resurserna ställs till branschens förhållande.

Även i flera motioner tas upp frågor om ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen och den övergripande inriktningen på forskningen. I motion Bo46 (c) betonas att behovet av att stödja grundforskningen inte får medföra att sektorforskningen på byggområdet minskar. I motionens yrkande 1 föreslås såvitt nu är i fråga att riksdagen gör ett tillkännagivande med denna innebörd. Vidare diskuteras i denna motion kraven i propositionen på ökad satsning på FoU inom byggsektorn. Motionärerna framhåller att man delar denna uppfattning men att man efterlyser konkreta förslag till på vilket sätt byggsektorn skall medverka i FoU-satsningarna. I avsaknad på ställningstagande i denna fråga finns det enligt motionärerna betydande risker med att låta de största aktörerna inom byggsektorn få bestämma villkoren för sektorns FoU. Detta anses medföra en risk för att FoU-insatserna begränsas regionalt till framför allt Stockholmsregionen. Enligt motionärerna är det mot bl.a. denna bakgrund nödvändigt att låta byggbranschen kollektivt bidra med direkta medel till angelägen byggnadsforskning. I motionens yrkande 2 föreslås därför att en byggforskningsavgift införs.

Den byggforskningsavgift som enligt förslaget i motion Bo46 (c) bör införas föreslås belasta de stora företagen inom byggbranschen och tas ut med 0,1 % på den del av företagets omsättning som överstiger 1 miljard kronor. En sådan konstruktion anses innebära att endast ett

tiotal stora företag kommer att avgiftsbeläggas. Intäkten av avgiften beräknas bli ca 70 milj. kr. per år. Dessa medel föreslås dels användas för vissa förstärkningar av verksamheten vid BFR och SIB enligt förslag som förs fram i särskilda yrkanden i motionen, dels för en satsning på vissa typer av forskningsprojekt efter fördelning av BFR. Med de sistnämnda satsningarna avser motionärerna att bl.a. betona vikten av stöd till projekt vid de mindre och medelstora högskolorna och att byggföretag i hela landet får möjlighet att medverka i projekt.

Även i motion Bo44 (vpk) yrkande 1 uttrycks en tveksamhet beträffande byggbranschens förmåga att frivilligt ta ett ökat ansvar för FoU-verksamheten. Problemen med sjuka hus anses utgöra ett exempel på att det finns brister inom branschen vad gäller kunnskap och ansvar. Motionärerna förordar att ett försäkringssystem införs som kan utgöra grund för en solidarisk och automatisk finansiering av FoU-insatser. Regeringen bör närmare överväga hur en delfinansiering av byggforskningen med denna utgångspunkt kan utformas.

I motion Bo45 (fp) yrkande 1 såvitt nu är i fråga, förordas att de totala resurserna till byggnadsforskningen bör vara av ungefär samma storleksordning som i dag och således inte minska genom den föreslagna finansieringen av det nya teknikvetenskapliga forskningsrådet. Detta anses kunna uppnås genom bl.a. ökade insatser från byggbranschen.

I ytterligare en motion — Bo50 (s) — uttrycks viss oro för den i propositionen förordade lösningen att näringen skall ta ett ökat ekonomiskt ansvar för främst utvecklingsverksamheten. Det framhålls att det finns uppenbara risker med att detta ansvar koncentreras till ett led i FoU-kedjan. Motionären anser att utvecklingsverksamheten redan i dag är mindre väl integrerad i forskningen och nu riskerar att fortsätta utan en nödvändig och förbättrad koppling till övrig kunskapsuppbyggnad. Vidare anförs i motionen att forskningspropositionen tycks visa på en successiv omvandling av BFR från ett sektorforskningsorgan till ett grundforskningsråd. En sådan ordning anses vara olämplig eftersom överblicken över FoU-processen därmed skulle förloras.

De ställningstaganden och förslag om *ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen* som redovisas i forskningspropositionen och i de nu aktuella motionerna föranleder bostadsutskottet att göra följande överväganden.

Dagens organisation och ansvarsfördelning inom byggnadsforskningen har växt fram som ett resultat av de successivt förändrade krav på kunskapsunderlag som ställts av en bostads- och byggsektor stadd i en kontinuerlig förändring. På liknande sätt kommer 1990-talets problem och frågeställningar inom byggsektorn att ställa nya krav på de olika aktörer som ansvarar för FoU-verksamheten. Det är snarast frågan om en ständig växelverkan mellan den del av byggsektorn i vid bemärkelse som har att svara för FoU-verksamheten och den del som i den praktiska hanteringen svarar för planering, byggande, förvaltning osv. På samma sätt som byggsektorns FoU-verksamhet måste ses som en integrerad del av hela byggsektorn är det också viktigt att den samordnas med och utgör en del av samhällets forskningsorganisation i stort. Det är mot bakgrund av diskussionen om hur nya förhållanden inom

byggsektorn i vid mening skall påverka dessa avvägningar som de ovan redovisade ställningstagandena i propositionen och motionerna får ses. Vad som förordas är inte några drastiska förändringar av byggnadsforskningens organisation eller inriktning, utan det är snarare frågan om en viss skillnad i synsätt när det gäller att tillgodose byggsektorns krav på ett bättre kunskapsunderlag och säkerställa resurser för en utvecklad FoU-verksamhet inom sektorn.

En fråga där de eventuella skiljaktigheterna i uppfattningar inte bör överdrivas är diskussionen om vad den i propositionen förordade förstärkningen av den grundläggande forskningen innebär. Flera motionärer synes ha uppfattat regeringsförslaget som att även den statligt sektorfinansierade forskningen inom byggnadsområdet skall övergå till en mer grundforskningsinriktad verksamhet. I en motion hävdas att BFR riskerar att omvandlas till ett grundforskningsråd. För att fortsättningsvis undvika eventuella tveksamheter i den aktuella frågan bör följande slås fast. BFR och SIB är inrättade för att stödja resp. bedriva FoU-verksamhet som är relevant för byggsektorn i vid bemärkelse. Vad som vanligen avses med grundforskning är inte en uppgift för dessa organ. Detta hindrar givetvis inte att kunskapsbehovet i olika för sektorn viktiga frågor ibland kan vara sådant att även forskning som inte har en omedelbar praktisk tillämpning bör stödjas av sektorforskningsorgan för att ge underlag för vidare FoU-insatser. Avvägningen beträffande vilka organ som skall genomföra den FoU-verksamhet som anses behövas, bör ske utifrån de kvalitativa krav som kan ställas i olika led i FoU-processen. Vad gäller den BFR-finansierade forskningen har detta lett till att ca 50 % av forskningsbidragen i dag går till universitet och högskolor och 20 % till forskningsinstitut.

En långsiktig kunskapsuppbyggnad vid högskolor, universitet och forskningsinstitut på sektorrelevanta områden är en nödvändig förutsättning för att skapa kreativa forskarmiljöer där de ofta komplexa problemen inom byggsektorn kan få sin lösning. Det bör dock påpekas att det sektorfinansierade stödet för att bygga upp denna grundläggande kunskap inte är avsett att ersätta den fakultetsfinansiering som bör utgöra grunden för forskningsverksamheten vid högskolor och universitet. Utskottet vill i detta sammanhang också framhålla vikten av att denna grundfinansiering av verksamheten vid bl.a. de tekniska högskolornas A- och V-sektioner (arkitektur resp. väg- och vattenbyggnad) utvecklas och förstärks på motsvarande sätt som inom andra forskningsområden.

Utskottet övergår nu till att diskutera frågan om byggbranschens ansvar för att FoU-verksamhet kommer till stånd i tillräcklig utsträckning. Denna fråga har också i två av de aktuella motionerna kopplats samman med frågan om branschen skall åläggas ett kollektivt finansieringsansvar för den sektorrelevanta forskningen.

Förslagen i propositionen och motionerna är samstämmiga så till vida att de utgår från bedömningen att FoU-insatserna från byggbranschen i dag är otillräckliga. Skillnaden ligger däri att regeringen förutsätter att ökade insatser bör kunna komma till stånd mot bak-

grund av att detta ligger i branschens eget intresse. Motionärerna (c) och (vpk) anser dock att det behövs ett av statsmakterna initierat system för att få till stånd de erforderliga insatserna.

Bostadsutskottet delar bedömningen att byggbranschen bör ta ett större ansvar än i dag för den sektorrelevanta FoU-verksamheten. Även om jämförelser mellan byggbranschens och andra näringsgrenars forskningsinsatser kan vara svåra att göra på grund av de speciella förhållanden som gäller för produktion av bostäder och andra byggnader, kan det konstateras att FoU-satsningarna inom byggbranschen är relativt begränsade i förhållande till produktionens värde och stora betydelse i samhället. Utvecklingen på vissa områden talar också för att såväl branschens eget intresse för FoU-insatser som samhällets krav på ett förbättrat kunskapsunderlag hos byggproducenter och andra kan komma att öka under den närmaste framtiden. I sammanhanget kan nämnas att en fråga som kan komma att påverka synen på ansvaret för att byggproduktionen sker med väl utprovade metoder och utifrån ett tillräckligt kunskapsunderlag är hur ansvarsförhållandena beträffande s.k. byggfel m.m. kommer att regleras i framtiden. Riksdagen kommer senare under år 1990 att få ta ställning i dessa frågor. En proposition om byggnaders inomhusmiljö är aviserad och väntas bl.a. innehålla överväganden om olika ansvarsförhållanden.

Vad gäller frågan om de ökade insatserna kan förväntas tillkomma på branschens eget initiativ eller om någon form av styrning och krav på kollektivt finansieringssystem erfordras kan inledningsvis konstateras att båda modellerna har använts inom byggnadsforskningen.

Ett obligatoriskt finansieringssystem fanns fram till år 1982 genom den byggnadsforskningsavgift på 0,7 % av lönekostnaderna som togs ut för arbete som hänfördes till näringsgrenen byggnadsindustri i yrkeskadestatistikens näringsgrensindelning. Avgiften användes för att finansiera den statliga byggnadsforskningen. I samband med en allmän översyn av socialförsäkringsavgifterna beslutades med hänvisning till bl.a. administrativa skäl att avgiften skulle avskaffas och ersättas med en generell höjning av folkpensionsavgiften.

En form av frivillig finansiering sker inom ramen för Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond (SBUF). SBUF bildades år 1983 efter ett gemensamt initiativ från arbetsgivare- och arbetstgaresidan. Syftet var att komplettera företagens egna insatser och statliga forskningsanslag genom att stimulera produktionsinriktat utvecklingsarbete. Omkring 5 000 byggföretag är anslutna till SBUF. Finansieringen sker genom ett avtalsenligt uttag med för närvarande 18 öre per byggarbets-timme, vilket inbringar drygt 30 milj. kr. per år. Dessa medel används för att stödja utvecklingsprojekt i anslutna företag.

Enligt bostadsutskottets uppfattning måste det primära och principiella intresset givetvis bestå i att de ökade FoU-insatserna inom byggsektorn verkligen kommer till stånd. Mot bakgrund av FoU-verksamhetens starka beroende av samverkan vad gäller såväl genomförande som kunskapsspridning är det önskvärt att en bred acceptans kan uppnås avseende formerna för de ökade FoU-insatserna. En lös-

ning bör eftersträvas som kan tillgodose berättigade önskemål såväl från de organ som beställer och finansierar forskning som från FoU-producenterna inom högskolan, forskningsinstitut och företag m.fl.

I fråga om den tekniska lösningen avseende finansieringen av utökade FoU-insatser finns som ovan beskrivits dels ett förslag om en byggforskningsavgift relaterad till resp. företags omsättning, dels ett inte närmare utvecklat förslag om ett försäkringssystem. Bostadsutskottet kan konstatera att bägge dessa förslag väcker frågor och kräver överväganden av principiell och administrativ natur. Ett problem i detta sammanhang är att verksamheten inom de stora byggkoncernerna i dag ofta är komplex och består av både produktion och förvaltning. Ett annat är om en eventuell byggforskningsavgift skall träffa även t.ex. konsultföretag inom byggbranschen.

Bla. dessa frågeställningar gör att bostadsutskottet inte anser att det för närvarande finns tillräckligt underlag för riksdagen att fatta beslut om ett nytt finansieringssystem för delar av byggnadsforskningen. Som utskottet ovan påpekat bör också vid utformningen av ett sådant system vägas in synpunkter från berörda parter. Därvid bör övervägas hur långt resultat kan uppnås genom frivilliga överenskommelser och vilka eventuella lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas. Diskussioner och överväganden i dessa frågor bör göras inom ramen för en särskild översyn. Det är nödvändigt att en beredning av frågorna skyndsamt kommer till stånd och att regeringen underställer riksdagen förslag om hur de ökade FoU-insatserna skall kunna uppnås.

Mot bakgrund av de ovan redovisade övervägandena anser utskottet att regeringen i lämpliga former bör ta upp överläggningar med berörda intressenter om hur diskuterade frågor om ansvarsfördelning och finansiering av en utökad byggnadsforskning bör lösas. I detta sammanhang bör även vissa andra frågor med betydelse för byggnadsforskningens omfattning och inriktning övervägas. En sådan fråga är resursbehovet inom högskolan för att kunna bedriva en för byggsektorn nödvändig och relevant FoU-verksamhet och utbildning. En annan fråga är avvägningen mellan den FoU-verksamhet som finansieras av staten resp. av byggföretagen samt sambandet mellan denna forskning och den som utförs vid våra universitet och högskolor och då speciellt vid A- och V-sektionerna vid de tekniska högskolorna. Ytterligare en fråga är om de utökade FoU-insatserna speciellt bör inriktas mot vissa problemområden eller led i FoU-kedjan. En ökad satsning på den del av byggnadsforskningen som rör bla. samhällsplanering i vid mening bör därvid övervägas. Resultaten av de förordade överläggningarna bör kunna redovisas för riksdagen under det kommande budgetåret.

Utskottets överväganden i frågor angående ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen har gjorts mot bakgrund av vissa ställningstaganden i prop. 1989/90:90 om forskning, samt med anledning av förslag i motionerna Bo44 (vpk) yrkande 1, Bo45 (fp) yrkande 1 såvitt nu är i fråga, Bo46 (c) yrkande 1, även detta yrkande såvitt nu är i fråga, och

yrkande 2 samt Bo50 (s). Bostadsutskottet anser att riksdagen med anledning av dessa motionsförslag som sin mening bör ge regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet av vissa överväganden.

Satsningar på olika forskningsområden

Under årets allmänna motionstid och i samband med forskningspropositionen har ett antal motioner väckts med förslag om ökade satsningar på olika relativt avgränsade forskningsområden. Det gäller förslag om ökade satsningar på VA- resp. geoteknikområdena, förbättrat kunskapsunderlag för bostadsförvaltningen, prioritering av forskning om sjuka hus, finansieringsformen för forskning om tätorternas yttre miljö m.m. Dessutom har motioner väckts med krav på en forskningsinriktning mot ett decentraliserat samhälle och ett ekologiskt byggande.

I motion Bo207 (s) föreslås ett tillkännagivande om forskning, rådgivning och information avseende tätorternas yttre miljö. Motionärerna hyser farhågor för den fortsatta finansieringen av ett för BFR och MOVIMUM gemensamt program för FoU om grönområden i tätort. MOVIMUM är ett samarbetsorgan för intressenter av den yttre miljön i tätorter. Intressenter är för närvarande bl.a. Kommunförbundet, vissa större fastighetsförvaltare, hyresgästföreningen och vissa kyrkogårdsorganisationer. Såväl MOVIMUMs verksamhet som det för MOVIMUM och BFR gemensamma forskningsprogrammet finansieras till stor del av s.k. restituerade prisregleringsavgifter. Det är enligt motionärerna fråga om de prisregleringsavgifter som i dag utgår på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Avgifterna skall kollektivt återföras till resp. sektor. En av de sektorer som för närvarande erhåller restituerade avgiftsmedel är den som omfattar byggande och förvaltning av tätorternas offentliga grönområden. I motionen hänvisas till rapporten En ny livsmedelspolitik (Ds 1989:63) i vilken föreslås att prisregleringsavgifterna, och därmed de restituerade medlen, skall avskaffas. Om detta också blir riksdagens beslut utan att andra finansieringsmöjligheter samtidigt anvisas, skulle detta enligt motionärerna innebära en drastisk reducering av FoU-verksamheten på det aktuella området.

Ökade insatser inom VA-området begärs i motion Bo239 (c) yrkande 2. Bakgrunden till förslaget är de omfattande problemen i dagens VA-system som beskrivs i motionen. Även i motion Bo45 (fp) yrkande 2 föreslås ökade FoU-insatser beträffande VA- och avfallsfrågor samt övrig miljörelaterad byggnadsforskning. Dessutom måste enligt motionärerna kommunernas engagemang i sådan forskning öka. I samma motion föreslås i yrkande 1 såvitt nu är i fråga att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör markera betydelsen av att forskning om sjuka hus och buller prioriteras.

I motion Bo245 (m), med motivtexten i motion Kr368, föreslås att resurser tilldelas forskning om luftföroreningarnas inverkan på träbebyggelse och att en kompetens inom området byggs upp vid högskolan i Karlstad. Enligt motionärerna bedrivs i dag forskning om luftföroreningarnas inverkan på bl.a. stenhus. Vad gäller äldre träbyggnader uppges inga åtgärder ännu ha vidtagits.

Kunskapsbehovet inom bostadsförvaltningen är utgångspunkten för två yrkanden i motion Bo528 (s). I motionens yrkande 1 föreslås att en ny stor boendevaneundersökning genomförs i syfte att ge bostadsförvaltare och andra bättre kunskap om hur våra bostäder används i dag. Den senaste boendevaneundersökningen genomfördes på 1940-talet och resultaten från denna anses inte längre vara relevanta. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om kunskapsbehovet för bostadsförvaltningen. Motionärerna är i viss mån kritiska till den förvaltningsforskning som kanaliseras genom BFR. Denna anses bl.a. vara organisatoriskt splittrad på olika enheter. I motionen framhålls att en helhetssyn på uppgiften är avgörande för en god bostadsförvaltning. Vidare anføres att en nyckelfråga för utvecklingen av bostadsförvaltningen är vad de boende kommer att kunna och vilja betala för i framtiden.

Slutligen föreslås i motion Bo533 (s) ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en satsning på FoU inom geoteknikområdet. Motionären anser att BFR:s begränsade satsningar på detta område rimmar illa med geoteknikens stora betydelse i byggprocessen.

Bostadsutskottet överväger nedan de aktuella motionerna om satsningar på olika forskningsområden.

Det bör inledningsvis understrykas att riksdagens roll vad avser sektorforskningen i första hand får anses vara att fastställa ramarna för verksamheten och ta ställning till den övergripande inriktningen av forskningen. Det får därför anses vara en uppgift för FoU-organen i vid mening att närmare ta ställning till vilka forskningsprojekt som bör komma till utförande. Detta bör naturligtvis inte hindra att riksdagen utpekar olika områden där behovet av ett bättre kunskapsunderlag och en utbyggd FoU-verksamhet anses vara särskilt påtaglig. Så har också skett tidigare. Som exempel kan erinras om att utskottet vid flera tillfällen understrukt behovet av forskning om s.k. sjuka hus.

Vart och ett av de ovan redovisade motionsförslagen om satsningar på olika forskningsområden kan synas vara välmotiverat och avse insatser på ett angeläget område. Möjligheterna att öka insatserna på ett antal enskilda FoU-områden är emellertid beroende av de totala resurser som står till byggnadsforskningens disposition. Som ovan har framhållits anser utskottet att resurserna för FoU inom byggsektorn bör öka genom insatser från framför allt byggbranschen. Utskottet har även förordat att överläggningar kommer till stånd med berörda parter och att en översyn av vissa frågor genomförs i avsikt bl.a. att öka byggföretagens ekonomiska åtaganden avseende byggnadsforskningen. Denna översyn bör enligt utskottets mening även omfatta frågan om huruvida de utökade FoU-insatserna speciellt bör inriktas mot vissa problemområden. Det kan därvid vara lämpligt att klarlägga behovet av ökade insatser på bl.a. områden som utpekas i de aktuella motionerna.

En proposition om livsmedelspolitiken avlämnades till riksdagen den 23 april 1990. Den i motion Bo207 (s) diskuterade frågan om finansieringen av *forskning om tätorternas yttre miljö* kommer sannolikt att bli beroende av riksdagsbesluten i dessa frågor. Om besluten skulle få de konsekvenser för finansieringen av den aktuella forskning-

en som befaras i motionen — dvs. att de restituerade prisregleringsavgifterna bortfaller — kan möjligheterna till alternativ finansiering övervägas i samband med den ovan förordade översynen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet nu motion Bo207 (s).

Ett exempel på ett område där bostadsutskottet, som framgått ovan, under de senaste åren särskilt framhållit behovet av utökade FoU-insatser gäller problemen med s.k. sjuka hus. Det kan nu konstateras att detta problemområde har givits en hög prioritet i BFRs planering och resursfördelning samt att behovet av fortsatta insatser särskilt understryks i forskningspropositionen. Något behov av att som föreslås i motion Bo45 (fp) yrkande 1 såvitt nu är i fråga i ett riksdagens tillkännagivande ytterligare framhålla vikten av satsningar på *forskning om sjuka hus* kan utskottet mot denna bakgrund inte för närvarande anse föreligga. Av detta skäl avstyrks det aktuella motionsyrkandet.

Vad gäller vissa av de andra forskningsområden som diskuteras i de aktuella motionerna kan konstateras att också dessa givits hög prioritet i såväl BFRs verksamhetsplan som i den av regeringen redovisade synen på fortsatta forskningsbehov. Bl.a. den i motion Bo528 (s) diskuterade *forskningen om förvaltningen av byggnadsbeståndet* utpekas i propositionen som ett område med allt större betydelse. I fråga om kritiken i denna motion om att förvaltningsforskningen vid BFR hanteras i organisatoriskt splittrade former har utskottet erfarit att en grupp tillsatts i syfte att bl.a. överbrygga detta problem. Utskottet anser att motionens yrkande 2 om ett tillkännagivande angående den aktuella forskningen därmed kan avvaras.

Beträffande den i samma motion efterfrågade boendevaneundersökningen kan informeras om att SIB har erhållit medel för att utarbeta ett programförslag för en sådan undersökning. Behovet av *en boendevaneundersökning* är sålunda uppmärksammat. Yrkande 1 i motion Bo528 (s) avstyrks mot denna bakgrund.

Behovet av FoU-satsningar på bl.a. VA-området framhålls som ovan redovisats i två motioner, Bo239 (c) och Bo45 (fp). Även i propositionen framhålls behovet av mer samlade insatser avseende underhållet och förnyelsen av den tekniska infrastrukturen. Utskottet har även erfarit att BFR i dag satsar relativt stora resurser på detta forskningsområde. Bidragen till teknisk FoU om VA-ledningar och om alternativ till nuvarande VA-system uppgår för närvarande till ca 5 milj. kr. per år. Vidare satsas ca 2 milj. kr. per år på FoU om förnyelse av den kommunaltekniska infrastrukturens ekonomi och organisation m.m. Utöver detta pågår olika samfinansierade projekt som bedrivs tillsammans med bl.a. Svenska kommunförbundet och Svenska vatten- och avloppsföreningen. Som utskottet ovan framhållit är möjligheterna till ökade satsningar på enskilda forskningsområden beroende av de totala resurserna för byggnadsforskningen. Innan denna fråga klargjorts är utskottet inte heller vad gäller *forskning på VA-området* m.m. berett att förorda någon omfördelning av dagens FoU-resurser. Motionerna Bo239 (c) yrkande 2 och Bo45 (fp) yrkande 2 avstyrks sålunda.

Vad gäller FoU-insatserna på övriga i motionerna diskuterade områden har utskottet bl.a. erfarit följande.

BFRs FoU-volym inom geoteknik uppgår i dag till drygt 4 milj. kr. per år. Medlen används till stor del för samfinansiering med andra intressenter, främst statens geotekniska institut och SBUF. Utöver BFRs satsning på geoteknik-FoU satsar staten stora resurser på detta område via främst statens geotekniska institut, vägverket och Vattenfall. Av skäl som anförts ovan avstyrker utskottet förslaget i motion Bo533 (s) om ökade satsningar på *forskning inom geoteknikområdet*.

Luftföroreningarnas inverkan på träbebyggelse, som diskuteras i motion Bo245 (m), har varit föremål för vissa forskningsinsatser via BFR och andra forskningsorgan. Planer på en fortsatt verksamhet inom bl.a. BFR finns. *Träbyggnadsteknisk forskning* torde också vara en angelägenhet för även andra intressenter än byggnadsforskningens organ. Motionen avstyrks av utskottet.

I samband med den forskningspolitiska propositionen har också lagts fram motionsförslag med mer allmänt hållna krav på forskningens inriktning. Utskottet behandlar nedan förslag i två motioner om direktiv till byggnadsforskningen att inrikta verksamheten efter ekologiska utgångspunkter resp. på att främja ett decentraliserat samhälle.

I miljöpartiet de grönas partimotion Bo49 — med motivtexten i motion Ub141 — begärs i yrkande 2 att BFR och SIB ges nya direktiv som går ut på ett ekologiskt förhållningssätt till all byggd miljö. Motionärerna hävdar att regeringen i alltför hög grad överlämnar forskningens inriktning åt forskarsamhället. I motionen framhålls erfarenheterna från en framväxande ekobyråelse. Grunderna för denna rörelse anses i en nära framtid behöva tillämpas i allt samhällsbyggnade och därför också snarast bilda utgångspunkt för byggnadsforskningen.

I motion Bo46 (c) yrkande 1 begärs såvitt nu är i fråga ett tillkännagivande om byggnadsforskningens inriktning med innebörden att forskningen bör främja ett decentraliserat samhälle. Målsättningen måste vara att finna lösningar som innebär att möjligheterna att bo och arbeta i hela landet främjas.

Utskottet anför följande beträffande kraven på byggnadsforskningen om en inriktning mot ett ekologiskt resp. decentraliserat samhälle.

Forskningen måste givetvis inriktas mot att lösa problem som gäller byggande och boende m.m. i såväl de större tätorterna som i mindre orter och i glesbygd. Större delen av de byggnadstekniska och andra problem som i dag sysselsätter byggnadsforskningen torde dessutom vara gemensamma för hela landet. Något behov av ett särskilt tillkännagivande om *en forskningsinriktning mot ett decentraliserat samhälle* torde således inte föreligga. Motion Bo46 (c) yrkande 1 såvitt nu är i fråga avstyrks.

Vad gäller förslaget om ekologiska utgångspunkter för byggnadsforskningen anser utskottet att utvecklingen i möjligaste mån självklart bör inriktas mot ett miljövänligt och till naturen anpassat byggande — dvs. mot ett, som det numera ofta benämns, ekologiskt byggande. Utskottet har också intrycket att detta synsätt växer sig allt starkare inom såväl forskningsvärlden som inom byggsektorn i övrigt. Utvecklingen på detta område måste dock ses som en process som är avhängig

en successivt ökad kunskap i olika frågor. Denna utveckling låter sig knappast påverkas genom ett allmänt formulerat tillkännagivande från riksdagen eller direktiv till olika forskningsorgan med krav på ett ekologiskt synsätt. Det bästa sättet att påverka utvecklingen är i stället att satsa på en bred FoU-verksamhet och kunskapsspridning i alla de frågor som tillsammans avgör förutsättningarna för vår boendemiljö. Med hänvisning till vad utskottet anfört om *en ekologisk inriktning på byggnadsforskningen* avstyrks miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 2.

I miljöpartiets partimotion Bo49 föreslås vidare i yrkande 3 att riksdagen bör besluta att anslå 1 milj. kr. för budgetåret 1990/91 till *stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet* och svensk byggnadsvård.

Förslaget läggs fram utan närmare motivering och utan att utformningen av stödvillkor m.m. diskuteras. Utskottet saknar således underlag för överväganden i den aktualiserade frågan. Motionsförslaget avstyrks.

I detta avsnitt tas avslutningsvis upp ett förslag i motion Bo44 (vpk). I motionens yrkande 4 begärs ett riksdagens tillkännagivande om den fortsatta finansieringen av *NORDPLAN*. *NORDPLAN* är ett gemensamt nordiskt organ som bedriver forsknings- och utbildningsverksamhet inom samhällsplaneringens område. Motionärerna hänvisar till planer på en nedläggning av *NORDPLAN* och framhåller att verksamheten alternativt bör finansieras med byggnadsforskningsmedel.

Enligt vad utskottet erfarit är en nedläggning av *verksamheten vid NORDPLAN* för närvarande inte aktuell. Anslag till institutet finns upptaget i Nordiska ministerrådets budgetförslag för år 1991. Mot denna bakgrund kan motion Bo44 (vpk) yrkande 4 avstyrkas.

Stöd till experimentbyggande

Inledning

Sedan år 1978 lämnas särskilt statligt stöd till experimentbyggande. Stödet, som utgår i form av särskilda lån, är avsett att göra det möjligt att genomföra byggnadstekniska experiment- och utvecklingsprojekt som syftar till lösningar som har möjlighet att få en mer allmän tillämpning inom den närmaste tioårsperioden.

Lånen till experimentbyggande kan vara ränte- och amorteringsfria under en utvärderingsperiod på upp till tio år. Efter genomförd utvärdering skall lånen omprövas individuellt. I samband därmed skall också villkoren för en eventuell återbetalning fastställas. Beslut om lån fattas av BFR.

Förslag i forskningspropositionen jämte motion

I forskningspropositionen framhålls att experimentbyggande i full skala med stöd av särskilda lån är en för byggnadsforskningen specifik arbetsform. Enligt propositionen ger lånen möjlighet till försök även med stora ekonomiska risker. Lånen har också visat sig vara ett

värdefullt led i den samlade FoU-kedjan. Experimentbyggandet är sålunda en integrerad del av FoU-processen. Det skall därför förberedas, följas upp och utvärderas på ett vetenskapligt riktigt sätt.

Med utgångspunkt i riksdagens revisorers granskning av stödet till experimentbyggande (Rapport 1989/90:01) förs i forskningspropositionen fram vissa förslag till ändringar i stödets utformning m.m.

Regeringen föreslår sålunda att de nuvarande experimentbyggnadslånen ersätts med bidrag. Enligt förslaget kan tillämpningsområdet därmed vidgas till att omfatta försöksanläggningar och prototyp- eller pilotprojekt samtidigt som byggnadstekniska experiment underlättas. Även bidragen föreslås kunna förenas med återbetalningsskyldighet i vissa fall. Som exempel på när återbetalning helt eller delvis kan aktualiseras nämns experimentanläggningar m.m. som syftar till att påskynda en marknadsintroduktion av ett visst tekniskt system.

Regeringen har uppdragit åt BFR att lämna förslag till hur det förordade stödet kan utformas för olika typer av experiment. Det är sedan regeringens avsikt att meddela närmare föreskrifter för experimentbyggnadsstödet med den ovan angivna inriktningen.

Enligt regeringsförslaget behöver även principerna och rutinerna i fråga om omprövning av redan beviljade lån ses över. I uppdraget till BFR ingår därför också att komma med förslag till hur den fastighets-ekonomiska utvärderingen kan förenklas och vilka rutiner som skall tillämpas när lånen skall omvandlas och nya villkor beslutas.

Med anledning av förslaget i forskningspropositionen i denna del har väckts ett motionsyrkande. I motion Bo46 (c) yrkande 8 förordas att bidrag skall kunna utgå med maximalt 3 milj. kr. och att stöd därutöver skall utgå i form av lån enligt dagens villkor. Enligt motionsnärernas mening kan det bl.a. av administrativa skäl vara befogat att till mindre projekt ersätta lånen med bidrag. Däremot anser de det inte vara rimligt att mycket dyra projekt får hela stödet i form av bidrag.

Riksdagens revisorers förslag jämte motioner

Riksdagens revisorer har på förslag av bostadsutskottet granskat långivningen till experimentbyggande. Granskningen har redovisats i rapporten (1989/90:1) Stödet till experimentbyggande. Efter remissbehandling av rapporten har revisorerna till riksdagen lämnat ett förslag angående stödet till experimentbyggande.

Enligt revisorerna bör stödet till experimentbyggande ges ökad betydelse i framtiden. Detta anges vara speciellt viktigt mot bakgrund av att den experimentverksamhet som i dag förekommer inom allt större delar av bostads- och byggproduktionen ofta sker utan seriös vetenskaplig uppföljning. Enligt revisorerna visar den genomförda granskningen att det hittills gått trögt att initiera experiment på andra områden än energiområdet. Detta anges bero på brister och begränsningar i stödets konstruktion och på dålig information om och marknadsföring av stödet.

Mot bakgrund av den genomförda granskningen föreslås i rapporten en rad åtgärder för att effektivisera stödets inriktning och funktion m.m. Revisorernas förslag sammanfattas i följande punkter:

- att den främsta uppgiften för experimentverksamheten bör vara att skapa beslutsunderlag som klarlägger såväl tekniskt-ekonomiska som övriga väsentliga förutsättningar hos olika system och inte i första hand att få till stånd eller påskynda en introduktion av experiment-systemen på marknaden,
- att BFR i högre grad bör utnyttja universitets- och högskoleforskningen för systemanalyser och en mera grundlig förberedande bearbetning av experimenten teoretiskt och experimentellt innan lösningarna överförs till praktisk drift,
- att informationen och marknadsföringen av stödet förbättras och att boverket och andra branschorgan och utvecklingsfonder m.m. på bebyggelseområdet får möjlighet att i större utsträckning delta i initieringen och genomförandet av experimentverksamheten,
- att finansieringen av experimentverksamhet i fråga om solvärme- och energilagringssystem anslutna till fjärrvärmenätet fortsättningsvis sker från statens energiverks (STEV) nya fond för energiteknikstöd,
- att en förskjutning av tyngdpunkten i BFRs stöd till experimentverksamhet sker i riktning emot andra typer av byggexperiment än energitekniska,
- att en mer flexibel stödform för experimentbyggande och försöksanläggningar införs. Stöd i form av såväl bidrag som lån samt låne- och försäkringsgarantier eller valfria kombinationer härav bör kunna ges. BFR bör ges i uppdrag att utarbeta förslag till sådana modifierade stödformer,
- att principerna i fråga om omprövning av lånen för experimentbyggande ses över. En "schablonisering" av den fastighetsekonomiska utvärderingen i fråga om mindre lån bör övervägas, och boverket, länsbostadsnämnderna, Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) och BFR bör se över rutinerna för de fall då lånen skall omvandlas och nya villkor beslutas,
- att besluten om villkoren vid omprövningen av enskilda lån delegeras till BFR samt
- att boverket och BFR får i uppdrag att vidare undersöka och lägga fram förslag om inrymmande i den normala bostadslångivningen av möjligheter att ge stöd för experimentbyggande av mindre omfattning.

Revisorerna föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad man anfört i dessa frågor.

Med anledning av revisorernas förslag har det väckts två motioner.

I motion Bo51 (mp) hävdas att experimentbyggandet i landet inte står i rimlig proportion till byggnadsvolymen och att det har fått en alltför snäv inriktning mot det rent tekniska framför allt på energisidan.

Enligt motionären bör den energitekniska utvecklingen ses i ett mer tvärvetenskapligt perspektiv. Det ekologiska byggandet anges vara en

utmärkt bas för att pröva de mera sammansatta effekterna av ett nytt byggande i vilket kulturella, tekniska, sociala, ekonomiska och miljömässiga målsättningar samlas i en syntes. Med hänvisning härtill förordas att stödet till experimentbyggande skall inriktas mot ekologiskt byggande.

Enligt motion Bo52 (c) är det viktigt att experimentbyggandet även fortsättningsvis får utgöra en spång mellan forskning och utveckling till en fristående energimarknad. Riksdagens revisorers förslag avseende restriktivitet med energiteknikstöd avvisas därför — yrkande 1. I motionen förordas dessutom att stöd för solvärme- och lagringsanläggningar, som ingår i hus eller husgrupper, även fortsättningsvis skall vara BFRs ansvarsområde — yrkande 2.

Dagens lån bör enligt motionärerna till väsentlig del ersättas med bidrag. För större projekt bör det däremot finnas en lånedel med villkorlig återbetalning. För denna del föreslås dagens villkor för experimentbyggnadslån gälla. Motivet härför är att en sådan lösning möjliggör en bättre riskfördelning i projektet. Bidrag föreslås därför kunna utgå upp till en kostnad av 3 milj. kr. — yrkande 3.

Motioner väckta under allmänna motionstiden

Som ett led i strävandena att åstadkomma ett ökat ekologiskt byggande föreslås i miljöpartiets partimotion Bo203 yrkande 2 att boverket skall ges i uppdrag att initiera ett ekologiskt experimentbyggande på bostadsområdesnivå med statligt ekonomiskt stöd.

Enligt motion Bo543 (c) är det angeläget att utvecklingsarbetet för att få fram enkla, praktiska och ekonomiskt rimliga lösningar för ekologiskt boende drivs med stor kraft. Experimentbyggande i full skala baserat på väl genomarbetade systemlösningar och rätt projektering är enligt motionärernas mening sannolikt det bästa sättet att snabbt nå användbara resultat. BFR bör därför ges ökade resurser för att stödja en systematisk och konsekvent utveckling av ekologiskt byggande enligt dessa riktlinjer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar inledningsvis förslagen i vad avser *utformningen av stödet till experimentbyggande*.

Bakom regeringens förslag att dagens lån skall omvandlas till bidrag ligger en strävan att vidga tillämpningsområdet och att öka flexibiliteten i experimentbyggnadsstödet. Förslaget i denna del överensstämmer också med vad riksdagens revisorer förordat. Med avseende på den betydelse som experimentbyggnadsstödet måste anses ha för utvecklingen av byggandet är det viktigt att stödet för verksamheten ges en utformning som gör det så allsidigt användbart och så effektivt som möjligt. Mot denna bakgrund får det enligt bostadsutskottets mening anses motiverat att stödet fortsättningsvis utgår i form av bidrag. Utskottet delar även vad i regeringsförslaget anförts om återbetalnings-

skyldighet för bidragen under vissa förutsättningar och om behovet av en översyn av principerna och rutinerna i fråga om omprövning av redan beviljade lån.

Förslagen i motionerna Bo46 (c) yrkande 8 och Bo52 (c) yrkande 3 innebär att bidraget till experimentbyggande skall begränsas till 3 milj. kr. i det enskilda projektet och att överskjutande kostnader skall finansieras med lån enligt dagens regler. Bostadsutskottet är inte nu berett förorda en begränsning av bidragen på det sätt motionärerna föreslår. Det kan dock finnas anledning att bl.a. av ekonomiska skäl begränsa stödet till vissa större och därmed dyrare projekt. Ett slutligt ställningstagande i denna fråga bör emellertid anstå i avvaktan på de förslag till den närmare utformningen av stödet som BFR har regeringens uppdrag att lägga fram. Utskottet vill i detta sammanhang också peka på att bidragen enligt förslaget i propositionen under vissa förutsättningar föreslås kunna återkrävas. Sammanfattningsvis innebär det nu anförda att utskottet tillsyrker regeringens förslag i vad avser utformningen av stödet till experimentbyggande. Vad riksdagens revisorer i denna del föreslagit är därmed i allt väsentligt tillgodosett. Motionerna Bo46 (c) yrkande 8 och Bo52 (c) yrkande 3 avstyrks.

När det gäller frågan om omfattningen av *experimentbyggnadsstödet till energiteknik samt till energilagringsanläggningar m.m.* gör utskottet följande bedömning.

Revisorerna anser att stödet till experimentbyggandet hittills alltför ensidigt tillfallit projekt med energiteknisk inriktning och lämnar förslag om att stöd till bl.a. vissa typer av energilagringsanläggningar fortsättningsvis bör utgå i annan ordning. Enligt vad utskottet erfarit har dock stödet till experimentbyggande under de senaste åren fått en större spridning mellan projekt med olika inriktningar än vad som var fallet under den tidsperiod som revisorerna granskat. Genom den nu förordade omläggningen av experimentbyggnadsstödet kommer dessutom tillämpningsområdet för stödet att vidgas. Härigenom torde anspråk på stöd komma att ställas för nya typer av projekt. Enligt utskottets mening bör utfallet av den nya ordningen med avseende bl.a. på fördelningen mellan olika projekttyper m.m. avvaktas. Utskottet noterar att forskningspropositionen inte innefattar några förslag i detta avseende. Vad i riksdagens revisorers förslag samt i motion Bo52 (c) yrkandena 1 och 2 förordats bör med hänvisning härtill inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

I fråga om *stöd till ekologiskt experimentbyggande m.m.* vill utskottet anföra följande.

Bostadsutskottet vill nu liksom tidigare (1989/90:BoU13 s. 27) framhålla värdet av att olika typer av alternativt byggande och boende m.m. kommer till stånd. En allsidig utveckling av boendet förutsätter att tillkomsten av olika alternativ och experiment stimuleras. Inom ramen för dagens stöd till experimentbyggandet har också en rad projekt med en alternativ — ekologisk — inriktning kommit till utförande. BFR har dessutom en särskild programgrupp kring ekologiskt byggande. Gruppens arbete beräknas utmynna i ett särskilt forsknings- och utvecklingsprogram kring hithörande frågor.

Det får, enligt utskottets mening, mot bakgrund av det ovan anförda förutsättas att ett ekologiskt inriktat experimentbyggande kommer till stånd även fortsättningsvis. Genom att de hittillsvarande experimentbyggnadslånen ersätts med bidrag torde förutsättningarna för att genomföra projekt med denna inriktning snarast komma att förbättras. Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda miljöpartiets partimotion Bo203 yrkande 2 samt motionerna Bo51 (mp) och Bo543 (c).

Avslutningsvis behandlar utskottet i detta avsnitt vad i *riksdagens revisorers förslag i övrigt förordats*.

Det nu behandlade regeringsförslaget till ny utformning av stödet till experimentbyggande baseras i sina huvuddrag på den granskning av experimentbyggnadsstödet som riksdagens revisorer genomfört. Det gäller bl.a. förslaget om att stödet fortsättningsvis skall utgå i form av bidrag. I andra delar ingår dessutom revisorernas förslag i regeringens uppdrag till BFR om översyn av stödet till experimentbyggande. Vad i revisorernas förslag i dessa delar förordats får därmed i väsentliga delar anses vara tillgodosett. När det gäller förslaget att det inom den normala bostadslångivningen skall inrymmas möjligheter att ge stöd för experimentbyggande vill utskottet erinra om att förslag om en reformering av bostadsfinansieringen senare under år 1990 kommer att föreläggas riksdagen. Mot bakgrund härav bör revisorernas förslag i denna del inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

Verksamheten vid statens institut för byggnadsforskning — SIB

De överväganden som redovisas i den forskningspolitiska propositionen avseende verksamheten vid SIB rör i huvudsak finansieringen av vissa professurer vid institutet. Denna fråga diskuteras också i sex motioner väckta med anledning av propositionen.

Bakgrunden är följande. SIB har tidigare bemyndigats att inrätta åtta professurer i olika ämnen med anknytning till institutets verksamhet. SIB har också bemyndigats att inrätta doktorandtjänster. Professurerna och doktorandtjänsterna är avsedda att tillsättas i den takt som resurser för dem kan frigöras. Tillsättningen av två professurer pågår för närvarande. En av dessa tjänster finansieras med externa medel och den andra genom omdisponeringar inom basanslaget. SIB har i sin anslagsframställning föreslagit att medel nu ställs till institutets förfogande för fem professurer och sex doktorandtjänster samt för gästforskare.

I regeringens överväganden om verksamheten vid SIB framhålls att de diskuterade professurerna bidrar till att långsiktigt säkerställa kvaliteten på den forskning som utförs inom institutet. Inrättandet av professurerna anses också öppna möjligheter för en ökad samverkan mellan SIB och olika institutioner vid universitet och högskolor. Vad gäller tillsättandet av professurerna anförs emellertid att dessa inte i dagens statsfinansiella situation kan finansieras med särskilda medel över statsbudgeten. Regeringen anser att institutet i stället bör överväga

om professurerna genom omprioriteringar kan rymmas inom den befintliga budgeten. Institutet föreslås också i ökad grad pröva möjligheten att helt eller delvis finansiera tjänsterna med externa medel.

I tre av de motioner som tar upp frågan om finansieringen av professurer, doktorandtjänster och gästforskare vid SIB föreslås att erforderliga medel skall tillställas SIB genom omdisponering av andra byggforskningsmedel. Ett sådant förslag läggs fram i motion Bo42 (s). Enligt motionärerna är det bl.a. från regional synpunkt angeläget att tillsättningen av professurer och doktorander kan ske samtidigt och inom en snar framtid. Även i motion Bo43 (fp) föreslås att SIB tillför ytterligare del av de statliga medel som totalt sett går till forskning inom bostads- och byggområdet. Enligt motionären bör SIB också utnyttja de finansieringsvägar som förordas i propositionen, dvs. omdisponering inom SIBs basanslag och extern finansiering. I en tredje motion, Bo47 (c), lämnas mer konkreta förslag om hur den förordade omdisponeringen av byggforskningsmedel bör genomföras. Från den del av BFRs anslag som disponeras av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet föreslås 1 milj. kr. tillföras SIB. Ytterligare 2,5 milj. kr. föreslås tillföras SIB från de medel som enligt propositionen är avsedda att finansiera det nya teknikvetenskapliga forskningsrådet.

Bostadsutskottet är inte berett att gå motionärerna till mötes vad gäller föreslagna *omdisponeringar av byggnadsforskningsmedel*. De förordade lösningarna innebär i praktiken att finansieringen av professorerna vid SIB skulle ske genom en motsvarande neddragning av de medel som står till BFRs förfogande. Utskottet vill inte medverka till att så sker. Motionerna Bo42 (s), Bo43 (fp) och Bo47 (c) avstyrks sålunda.

I ytterligare tre motioner föreslås medel tillställas SIB för att finansiera de aktuella tjänsterna. Dessa förslag förutsätter ökade anslag till SIB utan motsvarande nedskärningar vid BFR. I motion Bo44 (vpk) yrkande 3 föreslås såvitt nu är i fråga att anslagen till SIB för att finansiera fem professurer, sex doktorandtjänster och fyra gästforskare successivt bör öka under en treårsperiod. Som ett första steg föreslås anslaget för budgetåret 1990/91 ökas med 1,5 milj. kr.

Medel motsvarande fem professurer och sex doktorander — kostnadsberäknat till 5 milj. kr. — föreslås i motion Bo46 (c) yrkande 7 såvitt nu är i fråga, tillställas SIB. De föreslagna medlen avses erhållas från den i samma motion föreslagna och ovan av utskottet diskuterade byggforskningsavgiften.

I miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 4 såvitt nu är i fråga föreslås att SIB tilldelas ett utökat anslag med 3,5 milj. kr. för budgetåret 1990/91. Medlen skall enligt motionärerna användas till fem professurer, sex doktorandtjänster och fyra gästforskare inom ämnet ekologiskt byggande och hälsosanering av byggd miljö.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom motionsförslagen om *extra medelstulldelning till SIB* för att finansiera de diskuterade professurerna eller övriga tjänster. Tjänsterna bör i stället tillsättas i den takt som de kan rymmas inom den befintliga budgeten genom omprioriteringar av

SIBs basanslag. Som anförs i propositionen bör det också vara möjligt att helt eller delvis finansiera vissa tjänster med externa medel. Vad gäller förslaget i miljöpartimotionen om att tjänsterna bör inrättas inom ämnet ekologiskt byggande och hälsosanering av byggd miljö kan anföras att professurernas inriktning redan är bestämd avseende ämnesfördelningen. Utskottet har inte skäl för en omprövning av detta beslut. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Bo44 (vpk) yrkande 3, Bo46 (c) yrkande 7 och Bo49 (mp) yrkande 4, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga.

Ramar och anslag

Ramar för BFRs beslut om stöd till byggnadsforskningen och experimentbyggandet

Riksdagen fastställer årligen ramar för BFRs beslut om stöd till byggnadsforskningen och experimentbyggandet. För det närmaste budgetåret fastställs en definitiv beslutsram och för beslut som avser stöd under de därpå följande budgetåren fastställs preliminära ramar. Utskottet behandlar först frågan om ramarna för BFRs stöd till byggnadsforskning exkl. experimentbyggande, dvs. medel från det anslag under elfte huvudtiteln i statsbudgeten som benämns B12.

Vad gäller *ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåret 1990/91* föreslår regeringen att BFR skall få fatta beslut inom en ram om 179,8 milj. kr. I motion Bo46 (c) yrkande 3 föreslås, med hänvisning till medel från den i samma motion föreslagna byggforskningsavgiften, att ramen i stället bör fastställas till 200 milj. kr.

Utskottet tillstyrker regeringens ramförslag för budgetåret 1990/91. Som framgått ovan har utskottet med anledning av bl.a. förslaget om en byggforskningsavgift i den aktuella motionen förordat att regeringen tar upp överläggningar med byggbranschen och gör en översyn av vissa frågor angående byggnadsforskningens finansiering. Innan resultaten av denna översyn föreligger är det enligt utskottets mening inte rimligt att närmare ta ställning till hur det förordade resurstillskottet till byggnadsforskningen skall fördelas. Mot denna bakgrund avstyrks motion Bo46 (c) yrkande 3.

Ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåren 1991/92—1995/96 föreslås av regeringen fastställas till 95, 55, 25, 25 resp. 25 milj. kr. Med hänvisning till ett förslag om den femåriga beslutsramen som BFR lagt fram i sin anslagsframställning föreslås i motion Bo44 (vpk) yrkande 2 att denna ram fastställs till 110, 55, 30, 30 resp. 30 milj. kr.

Av samma skäl som anförts ovan — resultat av den förordade översynen bör avvaktas — tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion Bo44 (vpk) yrkande 2.

Stödet till experimentbyggande fördelas efter beslut av BFR. Rådet föreslås i propositionen få fatta beslut om *stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91* intill ett belopp om 31,5 milj. kr. och använda outnyttjad del av denna ram även under budgetåret 1991/92. I två

motioner föreslås beslutsramar med högre belopp än i regeringsförslaget. Den aktuella ramen föreslås i motion Bo46 (c) yrkande 6 fastställas till 50 milj. kr. I motionen hänvisas bl.a. till behovet av ökat stöd till projekt som syftar till främjande av ekologiskt byggande och boende. Även i miljöpartiets partimotion Bo49 — motivtexten finns i motion Ub141 — förordas stöd till ett ekologiskt byggande. I motionens yrkande 1 föreslås att beslutsramen för stöd till experimentbyggande under år 1990/91 skall bestämmas till 51,5 milj. kr.

Utskottet har ovan tagit ställning till förslag om förändrade former för stöd till experimentbyggande. Regeringens förslag om en övergång från lån till bidrag har därvid godkänts. Motionsförslag med innebörden att BFR bör öka stödet till experimentbyggande med ekologisk inriktning har avstyrkts. Mot bl.a. denna bakgrund tillstyrks regeringens förslag om beslutsram för stödet till experimentbyggande under budgetåret 1990/91 och avstyrks motionerna Bo46 (c) yrkande 6 och Bo49 (mp) yrkande 1.

Regeringen har vidare föreslagit att beslut om *stöd till experimentbyggande under budgetåren 1991/92 och 1992/93* skall få fattas preliminärt intill ett belopp om 10 resp. 5 milj. kr. Inga motstående motionsförslag har lagts fram. Regeringsförslaget tillstyrks.

Anslag till BFR och SIB

Regeringen föreslår att *anslag till byggnadsforskning* (B12) för budgetåret 1990/91 skall beviljas med 179 milj. kr. I motion Bo46 (c) yrkande 4 föreslås att anslaget höjs med 17,3 milj. kr. i förhållande till regeringsförslaget.

Motionsförslaget utgår från att en byggforskningsavgift omgående införs och att medel från denna kan tillföras BFR under nästa budgetår. Utskottets ovan redovisade ställningstagande i denna fråga innebär att ett sådant medelstillskott inte kan påräknas nästa budgetår. Regeringens anslagsförslag tillstyrks och motion Bo46 (c) yrkande 4 avstyrks.

Bostadsutskottet tillstyrker ett förslag i proposition 1989/90:125 bilaga 9 om att riksdagen till byggnadsforskning (B12) på *ulläggsbudget II* till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 bör anvisa ett anslag på 34 milj. kr.

Regeringsförslaget om *anslag för stöd till experimentbyggande* (B13) för budgetåret 1990/91 innebär att riksdagen bör bevilja ett anslag på 42 milj. kr. I motion Bo46 (c) yrkande 5 föreslås ett i förhållande till regeringsförslaget med 5,7 milj. kr. förhöjt anslag.

Utskottet har ovan avstyrkt de förslag som är grunden för det i motionen framlagda anslagsförslaget. Det nu aktuella motionsyrkandet avstyrks med hänvisning härtill. Regeringsförslaget tillstyrks.

Anslaget till *bidrag till statens institut för byggnadsforskning* för budgetåret 1990/91 föreslås av regeringen fastställas till 47 795 000 kr. I tre motioner finns yrkanden om högre anslag. Anslaget bör enligt motion Bo44 (vpk) yrkande 3 såvitt nu är i fråga bestämmas till ett 1,5 milj. kr. högre belopp än vad regeringen föreslagit. I motion Bo46

(c) yrkande 7 såvitt nu är i fråga föreslås ett 5 milj. kr. högre anslag än i regeringsförslaget. Miljöpartiet föreslår i sin partimotion Bo49 yrkande 4 såvitt nu är i fråga en ökad anslagsram med 3,5 milj. kr.

Motionsyrkandena om ökade anslag för SIB utgår från förslag i motsvarande motioner om resurstillskott till SIB för att finansiera vissa professurer m.m. Utskottet har ovan avstyrkt dessa förslag. Motionerna Bo44 (vpk) yrkande 3, Bo46 (c) yrkande 7 och Bo49 (mp) yrkande 4, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga, avstyrks således även vad gäller anslagsförslagen. Regeringens förslag om anslag till bidrag till SIB tillstyrks av utskottet.

Vad som föreslagits beträffande *anslag i övrigt* i proposition 1989/90:90 i avsnittet om byggnadsforskning tillstyrks av utskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av byggnadsforskningen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo48,
res. 1 (m)- avser mom. 1-23
2. beträffande *ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo44 yrkande 1, 1989/90:Bo45 yrkande 1 såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo46 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och yrkande 2 samt 1989/90:Bo50 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
res. 2 (fp)
3. beträffande *forskning om tätorternas yttre miljö*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo207,
4. beträffande *forskning om sjuka hus*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo45 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
res. 3 (fp)
5. beträffande *forskningen om förvaltningen av byggnadsbeståndet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo528 yrkande 2,
6. beträffande *en boendevaneundersökning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo528 yrkande 1,
7. beträffande *forskning på VA-området*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo239 yrkande 2 och 1989/90:Bo45 yrkande 2,
res. 4 (fp, c)
8. beträffande *forskning inom geoteknikområdet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo533,
9. beträffande *träbyggnadsteknisk forskning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo245,
10. beträffande *en forskningsinriktning mot ett decentraliserat samhälle*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo46 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,

res. 5 (c)

11. beträffande *en ekologisk inriktning på byggnadsforskningen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo49 yrkande 2,
res. 6 (mp)
12. beträffande *stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo49 yrkande 3,
res. 7 (mp)
13. beträffande *verksamheten vid NORDPLAN*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo44 yrkande 4,
14. beträffande *utformningen av stödet till experimentbyggande*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90, med anledning av riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 såvitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1989/90:Bo46 yrkande 8 samt 1989/90:Bo52 yrkande 3 godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
res. 8 (c)
15. beträffande *experimentbyggnadsstödet till energiteknik samt till energilagringsanläggningar m.m.*
att riksdagen avslår riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 såvitt nu är i fråga samt motion 1989/90:Bo52 yrkandena 1 och 2,
res. 9 (c)
16. beträffande *stöd till ekologiskt experimentbyggande m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo51, 1989/90:Bo203 yrkande 2 och 1989/90:Bo543,
res. 10 (c, vpk, mp)
17. beträffande *riksdagens revisors förslag i övrigt*
att riksdagen avslår riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 i de delar det inte behandlats under momenten 14 och 15 ovan,
18. beträffande *omdisponeringar av byggnadsforskningsmedel*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo42, 1989/90:Bo43 och 1989/90:Bo47,
19. beträffande *extra medelstilldelning till SIB*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo44 yrkande 3, 1989/90:Bo46 yrkande 7 och 1989/90:Bo49 yrkande 4, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga,
res. 11 (vpk)
res. 12 (mp)
20. beträffande *ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåret 1990/91*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motion 1989/90:Bo46 yrkande 3 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till byggnadsforskning, exkl. stöd till experimentbyggande, inom en ram om 179 800 000 kr. under budgetåret 1990/91,
21. beträffande *ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåren 1991/92—1995/96*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motion 1989/90:Bo44 yrkande 2 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnads-

forskning får fatta beslut om stöd till byggnadsforskning, exkl. stöd till experimentbyggande, under budgetåren 1991/92, 1992/93, 1993/94, 1994/95 och 1995/96 preliminärt inom en ram om 95 000 000 kr., 55 000 000 kr., 25 000 000 kr., 25 000 000 kr. resp. 25 000 000 kr.,

res. 13 (vpk)

22. *beträffande stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motionerna 1989/90:Bo46 yrkande 6 och 1989/90:Bo49 yrkande 1 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till experimentbyggande intill ett belopp om 31 500 000 kr. under budgetåret 1990/91 och att outnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1991/92,

res. 14 (mp)

23. *beträffande stöd till experimentbyggande under budgetåren 1991/92 och 1992/93*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till experimentbyggande under budgetåren 1991/92 och 1992/93 preliminärt intill ett belopp om 10 000 000 kr. resp. 5 000 000 kr.,

24. *beträffande anslag till byggnadsforskning*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motion 1989/90:Bo46 yrkande 4 till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 179 000 000 kr.,

res. 15 (m) - motiv. - villk. 1

25. *beträffande tilläggsbudget II*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:125 bilaga 9 till *Byggnadsforskning* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 34 000 000 kr.,

26. *beträffande anslag för stöd till experimentbyggande*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motion 1989/90:Bo46 yrkande 5 till *Stöd till experimentbyggande* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 42 000 000 kr.,

res. 16 (m) - motiv. - villk. 1

27. *beträffande bidrag till statens institut för byggnadsforskning*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och med avslag på motionerna 1989/90:Bo44 yrkande 3, 1989/90:Bo46 yrkande 7 samt 1989/90:Bo49 yrkande 4, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till statens institut för byggnadsforskning* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 47 795 000 kr.,

res. 17 (vpk) - villk. 11

res. 18 (mp) - villk. 12

28. beträffande *anslag i övrigt*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition
1989/90:90

a) till *Statens institut för byggnadsforskning* för budgetåret
1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

b) till *Statens institut för byggnadsforskning: Utrustning* för
budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på
1 000 000 kr.

Stockholm den 26 april 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Siw Persson (fp), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin* (s) och Berndt Ekholm** (s).

* (endast såvitt avser moment 1)

** (såvitt avser momenten 2–28)

Reservationer

1. Avveckling av byggnadsforskningen m.m. (mom. 1–23)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Bostadsutskottet har" och på s. 26 slutar med "Regeringsförslaget tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar den syn på sektorforskningsorganens verksamhet som redovisas i partimotionen Bo48 från moderata samlingspartiet. Denna verksamhet medför att forskningsinsatserna i dag i hög grad styrs utifrån andra utgångspunkter än de vetenskapliga kriterier som måste vara grunden för en kvalitativt godtagbar forskning. Sektorforskningsorganens roll måste tonas ned till förmån för en förstärkning av fakulteterna och de vetenskapliga forskningsråden. Även sambandet mellan grundläggande högskoleutbildning och forskning behöver förstärkas.

Utskottet anser mot denna bakgrund att resurser bör föras över från sektorsorganen och att forskningen vid högskolans institutioner i stället bör öka. De behov av kompetensuppbyggnad utifrån en bredare

kunskapsbas än den traditionella ämnesindelningen som kan finnas, bör kunna tillgodoses genom en utveckling av den vetenskapliga metodiken och genom att nya institutioner kan bildas. De vetenskapliga forskningsråden har också ett ansvar för att nya forskningsinriktningar kan utvecklas inom högskoleforskningen.

För den nuvarande byggnadsforskningens del innebär de ovan redovisade utgångspunkterna att statens råd för byggnadsforskning (BFR) bör avvecklas och att huvuddelen av rådets medel efter en övergångsperiod bör överföras till fakulteterna. Vidare bör verksamheten vid statens institut för byggnadsforskning (SIB) integreras med forskningen vid universitet och högskolor och finansieras via anslag till dessa.

BFRs avveckling bör snarast inledas. Utskottet ställer sig bakom den i motion Bo48 (m) skisserade avvecklingsplanen. Inga nya projektanslag bör sålunda beviljas efter den 30 juni 1990. Även det särskilda stödet till experimentbyggande bör upphöra efter detta datum. Därefter bör det ske en successiv avveckling av gjorda åtaganden och pågående forskningsprojekt fram t.o.m. budgetåret 1992/93. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en plan för hur BFRs avveckling närmare bör ske och för hur frigjorda medel från den sektorfinansierade byggnadsforskningen bör överföras till högskolan.

Regeringen bör också ges i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för den ovan förordade integreringen av SIB i universitets- och högskoleorganisationen. Härvid bör också en översyn av verksamheten vid SIB ske så att endast den vetenskapligt relevanta forskningen ges fortsatt stöd. Den förändring av inriktningen mot ökad andel uppdragsforskning som skett vid institutet under senare år bör fortsätta.

Utskottet anser sålunda att det inte behövs något särskilt organ för att fördela medel till forskning inom byggsektorn. Medelsfördelningen sköts bäst genom de normala kanalerna inom universitet och högskola. En sådan ordning garanterar också att byggnadsforskningen omfattas av samma kvalitetskrav och kvalitetsgranskning som övrig forskning. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen med anledning av moderata samlingspartiets partimotion Bo48 bör ge regeringen till känna vad utskottet ovan anför.

I detta betänkande tas också upp för behandling ett antal motioner med yrkanden om direktiv till de nuvarande forskningsorganen om ökade satsningar på forskning inom olika områden, om ett nytt finansieringssystem för byggnadsforskningen, om särskilda medel för viss forskning och vissa forskartjänster m.m. Vidare behandlas förslag från regeringen, riksdagens revisorer samt olika motionärer om stödet till experimentbyggande. Slutligen har utskottet att ta ställning till förslag i den forskningspolitiska propositionen och i motioner om ramar för verksamheten vid BFR under de närmaste budgetåren samt om anslag till byggnadsforskningen. Dessa förslag bygger samtliga i princip på förutsättningen att byggnadsforskningens nuvarande organisation bibehålls. Vid ett bifall till den av utskottet ovan förordade avvecklingen av BFR och SIBs nuvarande organisation är därför närmare övervägan-

den i dessa frågor inte meningsfulla. Vad gäller frågan om anslag till dessa organ under avvecklingsperioden återkommer utskottet nedan. Övriga förslag skall här endast mycket kortfattat kommenteras.

I flera motioner uttrycks en tveksamhet till vissa överväganden i propositionen med innebörden att den grundläggande forskningen bör förstärkas. Motionärerna anför bl.a. att BFR riskerar att bli ett grundforskningsråd om en sådan utveckling tillåts fortgå. Bostadsutskottet anser att dessa meningsskiljaktigheter är belysande för de problem som dagens sektorforskningsorganisation medför. Det ligger sålunda en inbyggd motsättning i försöket att bedriva en delvis politiskt styrd sektorforskning som samtidigt skall uppfylla normala krav på vetenskaplig relevans m.m. Utskottet delar visserligen den av regeringen redovisade synen på behovet av en ökad satsning på grundläggande forskning inom högskolor och universitet men anser att regeringen borde dragit andra slutsatser av denna insikt. En konsekvent satsning på en utbyggd högskoleforskning förutsätter en motsvarande neddragning av den sektorfinansierade forskningen enligt den av utskottet nu förordade modellen.

I två motioner lämnas förslag om att byggbranschen skall finansiera BFRs och SIBs verksamhet genom en byggforskningsavgift. En sådan avgift blir givetvis inte aktuell vid ett bifall till avvecklingsplanen för dessa organ. Det bör dock i sammanhanget påpekas att delar av den forskning som i dag bedrivs via BFR och SIB saknar relevans för branschen. I samband med resursöverföringen av byggforskningsmedel från sektororganen till högskolan är det därför angeläget att ett utökad kunskapsutbyte kommer till stånd mellan företrädare för branschen och forskarna. Som förordats ovan bör även möjligheterna till en utökad andel uppdragsfinansierad forskning tas till vara.

Ett antal motioner innehåller förslag om ökade satsningar på olika avgränsade FoU-områden. Utskottet anser att denna typ av politisk styrning av forskningens inriktning i princip inte bör förekomma. Med den ordning som utskottet förordat kommer möjligheterna till en vetenskaplig prövning av kunskapsbehovet inom olika områden att starkt förbättras.

Vad gäller förslagen om förändrade former för stödet till experimentbyggande hänvisar utskottet till det ovan redovisade ställningstagandet att detta stöd helt kan avvecklas. Inga särskilda anslag behövs för detta ändamål. Experimentbyggandet kan finansieras på samma sätt som övrigt byggande.

Förslagen i propositionen och i motioner om ramar för BFRs verksamhet samt för stödet till experimentbyggande avstyrks av utskottet med hänvisning till utskottets ovan redovisade inställning att inga nya projektanslag bör beviljas efter den 30 juni 1990. Mot bakgrund av utskottets redovisade överväganden tillstyrks moderata samlingspartiets partimotion Bo48 och avstyrks övriga i detta betänkande behandlade förslag i forskningspropositionen och i motioner samt förslaget från riksdagens revisorer. I propositionen framlagda anslagsförslag för budgetåret 1990/91 behandlar utskottet nedan.

dels att momenten 1—23 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:BoU19

1—23. beträffande *avveckling av byggnadsforskningen m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo48 och med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:90 såvitt nu är i fråga samt riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 och motionerna 1989/90:Bo42, 1989/90:Bo43, 1989/90:Bo44 yrkandena 1—4, yrkande 3 såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo45, 1989/90:Bo46 yrkandena 1—3, 6—8, yrkande 7 såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo47, 1989/90:Bo49 yrkandena 1—4, yrkande 4 såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo50, 1989/90:Bo51, 1989/90:Bo52, 1989/90:Bo203 yrkande 2, 1989/90:Bo207, 1989/90:Bo239 yrkande 2, 1989/90:Bo245, 1989/90:Bo528, 1989/90:Bo533 och 1989/90:Bo543, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen (mom. 2)

Erling Bager och Siw Persson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet övergår" och på s. 14 slutar med "vissa överväganden" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet övergår nu till att diskutera frågan om vilka totala resurser som bör ställas till byggnadsforskningens förfogande.

Utskottet instämmer med vad i motion Bo45 (fp) anförs om att de totala resurserna för byggnadsforskningen även i fortsättningen bör vara av ungefär samma storleksordning som i dag. Detta kan ske genom att det nybildade teknikvetenskapliga forskningsrådet stöder grundläggande bostads- och byggnadsforskning och genom ökade insatser från byggbranschen. Dessa ökade insatser från byggbranschen bör kunna komma till stånd på frivillig väg. Det får förutsättas ligga i branschens intresse att bidra till att ett bättre kunskapsunderlag tas fram på olika områden, bl.a. i syfte att undvika att nya problem med s.k. sjuka hus uppstår.

Mot den redovisade bakgrunden är utskottet inte berett tillstyrka motionsförslag (c) och (vpk) om en obligatorisk byggforskningsavgift m.m. En rad principiella och skattetekniska invändningar kan dessutom resas mot dessa förslag.

Vad utskottet med anledning av motion Bo45 (fp) yrkande 1 såvitt nu är i fråga ovan anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Bo44 (vpk) yrkande 1, Bo46 (c) yrkande 1 såvitt nu är i fråga och yrkande 2 samt Bo50 (s) avstyrks av utskottet.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo45 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1989/90:Bo44

yrkande 1, 1989/90:Bo46 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och yrkande 2 samt 1989/90:Bo50 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:BoU19

3. Forskning om sjuka hus (mom. 4)

Erling Bager och Siw Persson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Vart och ett" och slutar med "aktuella motionerna" bort utgå,

dels att den del av yttrandet som på s. 16 börjar med "Ett exempel" och slutar med "aktuella motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Problemen med s.k. sjuka hus är en fråga som alltmer kommit att uppmärksammas under 1980-talet. Dessa problem kommer att få omfattande ekonomiska konsekvenser i samband med de saneringsinsatser som oundvikligen måste vidtas. Viktigare ändå är dock att de drabbade boende inte utsätts för hälsovådliga bostäder längre än nödvändigt. Både för att tillgodose kraven på tekniskt och ekonomiskt rimliga saneringsmetoder samt för att garantera att inte nya problem uppstår efter nödvändiga ombyggnader är det angeläget att bästa möjliga kunskapsunderlag på området tas fram. Omfattande FoU-insatser görs också i dag av byggnadsforskningens organ för att lösa problemen med sjuka hus. Det är dock nödvändigt att regeringen löpande följer utvecklingen på detta område så att eventuella brister i delar av FoU-kedjan omgående kan åtgärdas. I detta sammanhang bör också frågan om bullerstörningar i våra bostäder uppmärksammas. Denna fråga som kan ses som en del av problemen med sjuka hus har inte hittills givits tillräcklig vikt i FoU-arbetet. Vad utskottet anfört beträffande forskning om sjuka hus bör riksdagen med anledning av motion Bo45 (fp) yrkande 1 såvitt nu är i fråga som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *forskning om sjuka hus*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo45 yrkande 1 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Forskning på VA-området (mom. 7)

Agne Hansson (c), Erling Bager (fp), Siw Persson (fp) och Birger Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Behovet av" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det angeläget att forskningen på VA-området och övrig miljörelaterad forskning ges hög prioritet i byggnadsforskningen. I motion Bo239 (c) beskrivs ingående de allvarliga problem som i dag finns i kommunernas VA-nät. De omfattande åtgärder som under lång tid framöver kommer att behöva vidtas i syfte att säkerställa samhällets

försörjning med rent dricksvatten kräver att ett heltäckande kunskapsunderlag tas fram för hur problemen skall lösas. Som framhålls i motion Bo45 (fp) är det också angeläget att kommunernas engagemang i den miljörelaterade forskningen förstärks. Enligt utskottets mening bör riksdagen med anledning av motionerna Bo45 (fp) yrkande 2 och Bo239 (c) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet ovan anfört.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *forskning på VA-området*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo239 yrkande 2 och 1989/90:Bo45 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. En forskningsinriktning mot ett decentraliserat samhälle (mom. 10)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Forskningen måste" och slutar med "i fråga avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det skäl att understryka vikten av att forskningen om samhälls- och bebyggelseplanering inriktas på att främja ett decentraliserat samhälle. Utvecklingen under de senaste årtiondena har varit alltför ensidigt inriktad på en utbyggnad av arbetsplatser i storstadsområdena. För att vända denna utveckling är det angeläget att FoU-verksamheten i större utsträckning inriktas på att ta fram ett kunskapsunderlag som kan bidra till en positiv samhällsutveckling i hela landet. Det är därvid önskvärt att byggnadsforskningen i högre grad än hittills tar sig an glesbygdens och de mindre tätorternas problem. Detta bör med anledning av motion Bo46 (c) yrkande 1 såvitt nu är i fråga ges regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *en forskningsinriktning mot ett decentraliserat samhälle*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo46 yrkande 1 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. En ekologisk inriktning på byggnadsforskningen (mom. 11)

Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Vad gäller" och på s. 18 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Som anförs i miljöpartiet de grönas partimotion Bo49 är det nödvändigt att BFR och SIB bedriver sin verksamhet utifrån ett ekologiskt förhållningssätt till all byggd miljö. Det står klart för allt fler beslutsfattare inom bostadssektorn att en resursbevarande och ekologiskt anpas-

sad bebyggelse är en nödvändighet för att lösa många av de problem som finns i dagens samhälle. Denna insikt växer sig också allt starkare hos en bred allmänhet.

Byggnadsforskningens uppgift är att ta fram ett brett kunskapsunderlag till stöd för samhällsplaneringen och utformningen av morgondagens bostäder. De flesta besluten inom bostads- och byggnadssektorn innebär långsiktiga bindningar till en viss bebyggelseutformning. De lösningar vi väljer i dag får konsekvenser för flera generationer framåt. Mot denna bakgrund är det naturligtvis speciellt angeläget att byggnadsforskningen ser som sin uppgift att successivt ta fram och sprida ny kunskap i frågor med betydelse för utformningen av ett resursbevarande samhälle. En av de övergripande frågor där nya lösningar måste tas fram är hur boende, arbete och service åter skall kunna samordnas i en fattbar fysisk struktur. Det är också viktigt att utveckla de ekologiska principerna för hur upprustning och ombyggnad i den redan byggda miljön skall ske. Detta gäller exempelvis bevarandet av den unika svenska byggnadstraditionen på landsbygden och ersättningen av VA-nät med nya ekologiskt acceptabla system. Även forskningen kring problemen med s.k. sjuka hus måste givetvis inriktas mot ekologiskt riktiga ombyggnader för att undvika att nya problem byggs in i husen.

För att byggnadsforskningen skall kunna ges den ovan förordade inriktningen är det nödvändigt att erfarenheterna från den framväxande ekobyrårelsen löpande tas till vara. Ett ökat kunskapsutbyte mellan forskarsamhället och praktikerna är därför angelägen. FoU-projekt i samband med utbyggnad av s.k. ekobyar bör också vara ett prioriterat insatsområde för BFR.

Vad utskottet nu med anledning av miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 2 anfört om en ekologisk inriktning på byggnadsforskningen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. *beträffande en ekologisk inriktning på byggnadsforskningen* att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo49 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet (mom. 12)

Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Förslaget läggs" och slutar med "Motionsförslaget avstyrks" bort ha följande lydelse:

Flera ideella organisationer bedriver i dag en verksamhet med stor betydelse för utvecklingen av det ekologiska byggandet och den svenska byggnadsvården. Ett brett engagemang i dessa frågor är nödvändigt för att det ekologiska synsättet snabbt skall kunna ges erforderlig spridning. Mot denna bakgrund ställer sig utskottet bakom förslaget i miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 3 att för budgetåret 1990/91 på

ett nytt anslag under elfte huvudtiteln anslå 1 milj. kr. till stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet och svensk byggnadsvård.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo49 yrkande 3

a) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

b) till *Stöd för ideella organisationer inom det ekologiska byggandet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 1 000 000 kr.,

8. Utformningen av stödet till experimentbyggande (mom. 14)

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Bakom regeringens" och på s. 22 slutar med "yrkande 3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar det av riksdagens revisorer framlagda förslaget om att lånen till experimentbyggande till viss del bör ersättas med bidrag. Däremot är utskottet inte berett att gå så långt som regeringen när man i forskningspropositionen föreslår att stödet fortsättningsvis i princip helt skall utgå som bidrag. För större projekt bör det finnas kvar en lånedel med villkorlig återbetalning, dvs. enligt nu gällande regler för experimentbyggnadslån. Motivet är bl.a. att detta möjliggör en bättre riskfördelning i projektet. En lämplig övre gräns för bidrag till ett och samma projekt är 3 milj. kr. En sådan ordning kommer även att underlätta administrationen av stödet till mindre projekt.

I såväl revisorernas förslag som i propositionen förordas vidare en översyn av vissa rutiner m.m. i samband med lånehanteringen. Utskottet har inget att invända mot en översyn som syftar till förbättrade handläggningsrutiner och till att erfarenheter från såväl högskolan som byggnadssektorn bättre tas till vara. Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna Bo46 (c) yrkande 8 och Bo52 (c) yrkande 3 samt riksdagens revisorers förslag såvitt nu är i fråga och regeringens förslag om formerna för experimentbyggnadsstödet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 14 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

14. beträffande *utformningen av stödet till experimentbyggande*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:90, riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 såvitt nu är i fråga samt motionerna 1989/90:Bo46 yrkande 8 och 1989/90:Bo52 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Experimentbyggnadsstödet till energiteknik samt till energilagringssystem m.m. (mom. 15)

1989/90:BoU19

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Revisorerna anser" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Revisorerna riktar i sitt förslag kritik mot BFRs hantering av experimentbyggnadsverksamheten på vissa punkter. I flera avseenden kan denna kritik vara berättigad. Vad gäller det förslag som revisorerna presenterar beträffande stöd till energiinriktat experimentbyggande kan dock inte utskottet helt dela de framförda synpunkterna. Utskottets invändningar mot revisorernas förslag i dessa avseenden gäller dels den allmänna restriktivitet med energiteknikstöd som förordas, dels de förslag om formerna för stöd till solvärme- och lagringssystem som läggs fram.

Ett exempel på de felaktiga slutsatser som revisorerna dragit vad gäller energiteknikstödet är förslaget att stödet främst skall syfta till att ta fram ett beslutsunderlag och inte till att underlätta en marknadsintroduktion. Det är enligt utskottets mening både nödvändigt och välmotiverat att stödet till experimentbyggandet utformas så att de nyutvecklade teknikerna får en praktisk tillämpning. Experimentbyggandet innebär ett omfattande utvecklingsarbete i själva byggskedet. Det är därför inte rimligt att ställa marknadsmässiga avkastningskrav på dessa anläggningar direkt efter att de grundläggande forskningsinsatserna har avslutats.

Utskottet är även kritiskt mot förslaget att vissa typer av energianläggningar fortsättningsvis inte skall kunna få stöd från BFR utan i stället hänvisas till energiteknikfonden vid statens energiverk. Energiteknikfondens resurser är redan helt otillräckliga för att kunna tillgodose de anspråk som bör ställas på stöd för det aktuella området. Det bör därför understrykas att stöd för solvärme- och lagringssystem som ingår i hus eller husgrupper även fortsättningsvis skall vara BFRs ansvarsområde.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom vad som i motion Bo52 (c) anförts om inriktningen av experimentbyggnadsstöd med energiteknisk inriktning. Vad utskottet ovan anfört med anledning av denna motions yrkanden 1 och 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Riksdagens revisorers förslag i dessa delar avstyrks.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *experimentbyggnadsstödet till energiteknik samt till energilagringssystem m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo52 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på riksdagens revisorers förslag 1989/90:9 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Stöd till ekologiskt experimentbyggande m.m. (mom. 16)

1989/90:BoU19

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk) och Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Bostadsutskottet vill" och på s. 23 slutar med "Bo543 (c)" bort ha följande lydelse:

I tre av de motioner (c) resp. (mp) som utskottet har att behandla i detta betänkande förordas ökade satsningar på ett experimentbyggande med ekologisk inriktning. I motionerna beskrivs också de erfarenheter som vunnits genom de hittills gjorda satsningarna på detta område och ges exempel på angelägna områden för den fortsatta experimentbygg- nadsverksamheten.

Utskottet delar de i motionerna framlagda synpunkterna och försla- gen. Det är angeläget att utvecklingsarbetet för att få fram enkla, praktiska och ekonomiskt rimliga lösningar för ekologiskt boende drivs med stor kraft. Detta gäller såväl för den enskilda bostaden som för avfallshanteringssystem, trafiklösningar m.m. Det är nödvändigt att de tekniska lösningarna inriktas på att avfall m.m. skall behandlas och återanvändas i närmiljön. Även energiproduktionen bör i största möj- liga utsträckning ses som en integrerad del av vad som skall kunna lösas på bostadsområdesnivå. Utvecklingsarbetet av de ekologiskt utfor- made bostadsområdena måste också inriktas på en rad frågor om samhällsutformningen i stort. Det kan exempelvis gälla hur man skall uppnå ett bättre samband mellan boende och arbete, hur serviceutbud- et skall komma närmare människorna genom småbutiker eller sam- köp, hur trafikbehovet skall kunna tillgodoses genom bilsambbrukande och kollektivtrafik osv. I ett experimentbyggande med en ekologisk inriktning finns utmärkta möjligheter att pröva de mera sammansatta effekterna av ett nytt byggande i vilket olika tekniska, sociala, kulturel- la, ekonomiska och miljömässiga målsättningar samlas i en syntes.

Bostadsutskottet anser sammanfattningsvis att BFR i högre utsträck- ning bör inrikta stödet till experimentbyggande på projekt som syftar till en utveckling av det ekologiska byggandet och boendet. Vidare bör övervägas i vilka former ett vidgat samhälleligt engagemang i sprid- ningen av de ekologiska principerna för samhällsutvecklingen kan utvecklas. Boverket bör exempelvis kunna bidra till att ekologiskt experimentbyggande på bostadsområdesnivå initieras.

Bostadsutskottets ovan redovisade överväganden om ekologiskt in- riktat experimentbyggande har gjorts med anledning av motionerna Bo51 (mp), Bo203 (mp) yrkande 2 och Bo543 (c). Vad utskottet anfört i denna fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *stöd till ekologiskt experimentbyggande* att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo51, 1989/90:Bo203 yrkande 2 och 1989/90:Bo543 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Extra medelstillelning till SIB (mom. 19)

1989/90:BoU19

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet kan" och på s. 25 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

SIB har i sin anslagsframställning begärt att få medel till fem professurer, sex doktorand- och fyra gästforskartjänster. Utskottet anser att institutets förslag är välmotiverat och ligger helt i linje med en önskvärd utveckling av forskningens allmänna inriktning. Tillsättandet av tjänsterna kan som föreslås i motion Bo44 (vpk) yrkande 3 såvitt nu är i fråga lämpligen spridas över en treårsperiod. Anslaget till SIB bör av detta skäl räknas upp med 1,5 milj. kr. för budgetåret 1990/91 och sedan med ytterligare 1 milj. kr. för vart och ett av de två därpå följande budgetåren. Förslagen i motionerna Bo46 (c) yrkande 7 och Bo49 (mp) yrkande 4, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, får därmed anses vara till stor del tillgodosedda. Utskottet är dock inte berett att tillmötesgå förslaget i motion Bo49 (mp) om en förändrad ämnesinriktning på de aktuella tjänsterna.

dels att moment 19 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

19. beträffande *extra medelstillelning till SIB*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo44 yrkande 3 såvitt nu är i fråga samt med anledning av motionerna 1989/90:Bo46 yrkande 7 och 1989/90:Bo49 yrkande 4, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Extra medelstillelning till SIB (mom. 19)

Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet kan" och på s. 25 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

SIB föreslår i sin anslagsframställning att 3,5 milj. kr. tilldelas institutet för finansiering av fem professurer, sex doktorand- och fyra gästforskartjänster. Utskottet instämmer i att verksamheten vid SIB behöver förstärkas med de aktuella tjänsterna. Det är framför allt den ekologiska byggforskningskapaciteten som bör byggas ut. Av detta skäl tillstyrker utskottet förslaget i miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 4 såvitt nu är i fråga om att 3,5 milj. kr. bör tilldelas SIB under budgetåret 1990/91 för att tillsätta tjänster inom ämnet ekologiskt byggande och hälsosanering av byggd miljö. Därmed får även de aktuella förslagen i motionerna Bo44 (vpk) och Bo46 (c) anses vara till stor del tillgodosedda.

dels att moment 19 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

19. beträffande *extra medelstillelning till SIB*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo49 yrkande 4 såvitt nu är i fråga samt med anledning av motionerna

1989/90:Bo44 yrkande 3 och 1989/90:Bo46 yrkande 7, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:BoU19

13. Ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåren 1991/92—1995/96 (mom. 21)

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Av samma" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag till de aktuella ramarna för BFRs verksamhet innebär en på sikt neddragen ambitionsnivå för byggnadsforskningen. Utskottet anser att resurserna för FoU inom byggområdet inte bör reduceras på detta sätt. Tvärtom bör en höjd ambitionsnivå bli aktuell som ett resultat av de av utskottet ovan förordade övervägandena om bl.a. byggnadsforskningens framtida finansiering. I avvaktan på regeringens översyn av dessa frågor bör de preliminära beslutsramarna för BFR under budgetåren 1991/92—1995/96 fastställas enligt förslaget i motion Bo44 (vpk) yrkande 2, dvs. till 110, 55, 30, 30 resp. 30 milj. kr.

dels att moment 21 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

21. beträffande *ramen för stöd till byggnadsforskningen under budgetåren 1991/92—1995/96*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo44 yrkande 2 och med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:90 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till byggnadsforskning, exkl. stöd till experimentbyggande, under budgetåren 1991/92, 1992/93, 1993/94, 1994/95 och 1995/96 preliminärt inom en ram om 110 000 000 kr., 55 000 000 kr., 30 000 000 kr., 30 000 000 kr. resp. 30 000 000 kr.,

14. Stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91 (mom. 22)

Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att stödet till experimentbyggande med ekologisk inriktning kraftigt bör förstärkas. Av detta skäl tillstyrker utskottet förslaget i miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 1 om en med i förhållande till regeringsförslaget med 20 milj. kr. förhöjd ram för beslut om stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91. Därmed har även förslaget i motion Bo46 (c) yrkande 6 tillgodosetts.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo49 yrkande 1 och

med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:90 samt motion 1989/90:Bo46 yrkande 6 bemyndigar regeringen att medge att statens råd för byggnadsforskning får fatta beslut om stöd till experimentbyggande intill ett belopp om 51 500 000 kr. under budgetåret 1990/91 och att utnyttjad del av denna ram får utnyttjas även under budgetåret 1991/92,

15. Anslag till byggnadsforskning (mom. 24, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Motionsförslaget utgår" och slutar med "yrkande 4 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan förordat att verksamheten vid BFR under en treårsperiod helt avvecklas. Regeringen förutsätts utarbeta den närmare avvecklingsplanen. I detta sammanhang får även medelsbehovet för avvecklingen under de tre kommande budgetåren övervägas. För det närmaste budgetåret 1990/91 kan dock anslagsförslaget i forskningspropositionen accepteras. Anslaget är till stor del beräknat utifrån redan beviljade forskningsanslag. I övrigt bör självklart endast medel från anslaget få disponeras för sådan verksamhet som står i överensstämmelse med den av utskottet förordade avvecklingsplanen. Motion Bo46 (c) yrkande 4 avstyrks.

16. Anslag för stöd till experimentbyggande (mom. 26, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet har" och slutar med "Regeringsförslaget tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan föreslagit att det särskilda stödet för experimentbyggande avvecklas och att inga nya anslag för detta ändamål beviljas efter den 30 juni 1990. Redan gjorda åtaganden på detta område måste dock uppfyllas och i lämpliga former avvecklas. Mot denna bakgrund kan regeringsförslaget om anslag för stöd till experimentbyggande under budgetåret 1990/91 accepteras. Motion Bo46 (c) yrkande 5 avstyrks.

17. Bidrag till statens institut för byggnadsforskning (mom. 27)

1989/90:BoU19

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Motionsyrkandena om" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt ett förslag i motion Bo44 (vpk) om ett successivt medelstillskott till SIB i syfte att finansiera ett antal professorer, doktorand- och gästforskartjänster. Utskottet tillstyrker även förslaget i motionens yrkande 3 såvitt avser anslaget till SIB för budgetåret 1990/91. Anslaget bör sålunda bestämmas till en nivå 1,5 milj. kr. över regeringsförslaget. Motionerna Bo46 (c) yrkande 7 och Bo49 (mp) yrkande 4, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, avstyrks.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *bidrag till statens institut för byggnadsforskning* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo44 yrkande 3 såvitt nu är i fråga, med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:90 samt med avslag på motionerna 1989/90:Bo46 yrkande 7 och 1989/90:Bo49 yrkande 4, båda dessa yrkanden såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till statens institut för byggnadsforskning* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 49 295 000 kr.,

18. Bidrag till statens institut för byggnadsforskning (mom. 27)

Under förutsättning av bifall till reservation 12

Kjell Dahlström (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Motionsyrkandena om" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom ett förslag i miljöpartiets partimotion Bo49 yrkande 4 om att SIB skall tilldelas medel för ett antal professorer, doktorand- och gästforskartjänster inom ämnet ekologiskt byggande och hälsosanering av byggd miljö. Yrkandet tillstyrks av detta skäl även i vad avser anslaget för SIB under budgetåret 1990/91. Anslaget bör sålunda bestämmas till en nivå 3,5 milj. kr. över regeringsförslaget.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *bidrag till statens institut för byggnadsforskning* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo49 yrkande 4 såvitt nu är i fråga, med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:90 och motion 1989/90:Bo44 yrkande 3 såvitt nu är i fråga samt med avslag på motion 1989/90:Bo46

yrkande 7 såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till statens institut för byggnadsforskning* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 51 295 000 kr.,

1989/90:BoU19

Särskilda yttranden

1. Ansvarsfördelningen inom byggnadsforskningen

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anför:

Centerpartiet har i en motion föreslagit att en byggforskningsavgift snarast bör införas i syfte att finansiera en utbyggd byggnadsforskning och därmed närmare precisera en ambitionsnivå för hur byggbranschen skall medverka i den tillämpade byggnadsforskningen, men också ange byggbranschens ansvar för denna forskningsdel. En bred majoritet har under utskottsbehandlingen av bl.a. detta motionsyrkande kunnat uppnås för en begäran till regeringen om att skyndsamt genomföra en översyn av formerna för hur byggbranschen skall ges ett ökat finansiellt ansvar för byggnadsforskningen. Vi anser visserligen att utskottet redan nu hade kunnat begära ett förslag om en byggforskningsavgift med den inriktning som förordats i centerpartimotionen men accepterar att även andra tekniska lösningar prövas enligt utskottets förslag. Det är dock nödvändigt att ansvar och ambitionsnivå från branschens sida i byggnadsforskningssammanhang kommer att bli av den storleksordning — ca 70 milj. kr. — som föreslås i motionen.

2. Verksamheten vid NORDPLAN

Jan Strömdahl (vpk) och Kjell Dahlström (mp) anför:

Vi anser att den verksamhet som bedrivs vid NORDPLAN är ytterst angelägen för utvecklingen av samhällsplaneringen i de nordiska länderna. Vi noterar därför med tillfredsställelse att det akuta hotet mot institutet nu tycks vara undanröjt. Det är dock nödvändigt att intressenterna inom byggnadsforskningen löpande följer denna fråga och uppmärksammar bl.a. riksdagens ledamöter om nya propåer om en nedläggning av NORDPLAN läggs fram.

3. Ramar och anslag m.m.

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anför:

Centerpartiet har i en motion lagt fram förslag om utökade ramar och anslag för verksamheten vid BFR och SIB. Detta resurstillskott utgår enligt motionsförslaget från de medel som en byggforskningsavgift på viss byggverksamhet skulle ge. Vi har under utskottsbehandlingen accepterat att olika tekniska lösningar för en utökad finansiering av byggnadsforskningen övervägs av regeringen och att riksdagen under det kommande budgetåret tillställs ett närmare utformat förslag i frågan. Med denna lösning kommer resurstillskottet till BFR och SIB

att bli något fördröjt i förhållande till centerpartiets motionsförslag. Vi följer av detta skäl inte nu upp dessa motionsförslag med reservationer men har för avsikt att under nästa års riksdagsbehandling återkomma i frågan om ett tillfredsställande regeringsförslag inte föreläggs riksdagen.

1989/90:BoU19

